

Stichting
Pensioenfonds
NIBC

Stichting Pensioenfonds NIBC
Carnegieplein 4, 2517 KJ Den Haag
Telefoon: 070 - 3425 970
Telefax: 070 - 3562 886
Website: www.pensioenfonds-nibc.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41151316

Verslag over het boekjaar
1-1-2013 t/m 31-12-2013

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Managementsamenvatting	12
Algemeen	18
Beleggingsbeleid	27
Risicoparagraaf	31
Pensioenactualiteiten 2013	36
Vooruitzichten 2014	38
Verslag Verantwoordingsorgaan	
Verklaring Verantwoordingsorgaan	41
Reactie Bestuur op Verklaring Verantwoordingsorgaan	42
Jaarrekening	
Balans per 31 december	44
Staat van baten en lasten	46
Kasstroomoverzicht	48
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	50
Toelichting op de balans per 31 december	54
Toelichting op de staat van baten en lasten	63
Risicoparagraaf	69
Overige gegevens	
Resultaatbestemming	79
Gebeurtenissen na balansdatum	79
Actuariële verklaring	80
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	82
Uitvoeringsovereenkomst	84
Inhoud van de pensioenregelingen	92

Bestuur en organisatie

Bestuur

<i>Benoemd door de werkgever</i>		
Drs. L.W. Punt RT	Voorzitter ¹⁾	(toegetreten per 1 mei 2011)
Drs. I.J.S.M. van Rhijn	Vice-voorzitter	(toegetreten per 1 juli 2013)
mevrouw Mr J.E.M. Jansen ¹⁾	Lid	
<i>Gekozen door de deelnemers</i>		
Drs. F.J. van der Scheer QT	Penningmeester	(toegetreten per 1 juli 2012)
Mr. J.A. Nagtegaal	Secretaris	(toegetreten per 1 juli 2011)
<i>Gekozen door de pensioengerechtigden</i>		
Mr J.J. Stokman	Lid	(toegetreten per 16 december 2013)

Organisatie

Dagelijks beleid	Drs. B. Schoenmakers CPC	
Verantwoordingsorgaan	Drs J.A. Scholten	(lid namens pensioengerechtigden)
	Drs. J. van Geest	(lid namens deelnemers)
	M. Groot Wesseldijk	(lid namens werkgever)
Beleggingscommissie	A.C. Schoonewil	
	Drs. J.C.J. Starrenburg RT	
	Mr J.A. Nagtegaal	
	Drs. M.F.L. Hellegers	
	Drs. E.H.A. Cosijn	
	Drs. H.A. Veenbergen	
Communicatiecommissie	Drs H.L. Bulter	
	Mr J.A. Nagtegaal	
	Mevrouw A.J. Cantrijn	
	Mevrouw Mr. J.E.M. Jansen	
	Drs. B. Schoenmakers CPC	

1) Onder voorbehoud van instemming van DNB.

Pensioenadministratie	AZL N.V., Heerlen
Beleggingsadministratie	AZL Vermogensbeheer B.V., Heerlen
Vermogensbeheer	BlackRock Advisors (UK) Limited - Dutch branch, Amsterdam Kas Bank N.V. Amsterdam
Adviserend Actuaris	Mercer (Nederland) B.V., Amstelveen
Certificerend Actuaris	Mercer (Nederland) B.V., Amstelveen
Accountant	KPMG Accountants N.V., Utrecht
DC-regeling	ING Asset Management BV

Meerjarenoverzicht

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantallen					
Actieve deelnemers	524	533	561	577	573
Gewezen deelnemers	827	798	760	733	710
Pensioengerechtigden	245	239	232	214	203
Totaal	1.596	1.570	1.553	1.524	1.486
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	220.144	211.675	192.738	173.621	157.615
Beleggingsopbrengsten	2.819	23.215	18.781	15.218	12.559
Reserves					
Reserve algemene risico's	-3.904	-9.933	-19.894	-8.876	-2.558
Solvabiliteitsreserve	28.250	25.728	24.985	21.896	20.004
Totaal reserves	24.346	15.795	5.091	13.020	17.446
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	196.256	202.443	187.747	158.942	137.956
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	683	810	508	663	712
Totaal technische voorzieningen	196.939	203.253	188.255	159.605	138.668
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	24.963	22.194	17.561	15.645	12.369
Langlopende achtergestelde schulden	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers voor Defined Benefit deel	5.685	7.673	7.844	6.513	6.340

	2013	2012	2011	2010	2009
Pensioenuitkeringen	4.884	5.030	4.954	4.615	4.469
Dekkingsgraad ¹⁾					
conform FTK	113,9%	109,3%	104,3%	110,1%	114,7%
Minimum Vereist Vermogen ²⁾	104,3%	104,3%	104,3%	104,2%	104,2%
Vereist Vermogen (2011 & 2012: strategisch) ³⁾	114,4%	112,7%	113,3%	113,8%	114,5%
Rekenrente ⁴⁾	2,9%	2,6%	2,7%	3,4%	3,8%
Uitvoeringskosten PF NIBC					
Pensioenuitvoeringskosten (in Euro)	501.000	514.000	503.000	568.000	540.000
Pensioenuitvoeringskosten (in Euro per deelnemer) ⁵⁾	651	649	634	718	696
Vermogensbeheerkosten	265.000	306.000	260.000	200.000	190.000
Vermogensbeheerkosten (Als % v/h belegd Vermogen) ⁶⁾	0,120%	0,145%	0,135%	0,115%	0,121%

1) De dekkingsgraad is als volgt berekend: (zie balans) $((15.795 + 3.000 + 202.443) / 202.443) \times 100\%$. Dit betreft de dekkingsgraad welke berekend is conform het door DNB verplicht gestelde FTK.

2) De dekkingsgraad welke als minimum vereiste wordt gesteld in het FTK. Onder deze dekkingsgraad is er sprake van een dekkingstekort.

3) De dekkingsgraad waarmee conform het FTK risico's van het fonds moeten kunnen worden opgevangen. Onder deze dekkingsgraad is er sprake van een reservetekort.

4) De interne rekenrente op basis van de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur per jaarltime.

5) Definiering deelnemer conform advies Pensioenfederatie: actieve deelnemers + pensioengerechtigden.

6) In de kosten van het vermogensbeheer is de beheersfee voor BlackRock opgenomen, het bewaarloon voor Kasbank, de kosten voor de beleggingsadministratie/ rapportages en de kosten voor het afsluiten van de valutahedges. Transactiekosten zijn hierin niet betrokken. Het passief mandaat maakte het mogelijk om slechts een gering aantal transacties te verrichten met beperkte bijhorende kosten. De transactiekosten zijn binnen de fondsen verwerkt en zijn opgenomen in de waardering.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers ¹⁾	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2012	533 ²⁾	798	239	1.570
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	39			39
Ontslag met premievrije aanspraak	-47	47		
Waardeoverdracht		-9		-9
Overlijden			-11	-11
Ingang pensioen	-1	-9	16	6
Afkoop				
Andere oorzaken			1	1
Mutaties per saldo	-9	29	6	26
Stand per 31 december 2013	524 ²⁾	827	245	1.596

Specificatie pensioengerechtigden

	2013	2012
Ouderdomspensioen	177	172
Nabestaandenpensioen	65	64
Wezenpensioen	3	3
Totaal	245	239

1) Een ingegaan prepensioen is, gezien de voortzetting van de opbouw van ouderdomspensioen, opgenomen onder "actieve deelnemers".

2) Waarvan 8 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premie betaling.

Bestuursverslag

Voor u ligt het jaarverslag van het Pensioenfonds van NIBC. In dit onderdeel, het bestuursverslag, wil het Bestuur van Stichting Pensioenfonds NIBC (het 'Bestuur' respectievelijk 'PF NIBC') u graag informeren over de belangrijkste zaken die in 2013 speelden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds was begin 2013 109,3%. In 2013 steeg de dekkingsgraad naar 113,9% per jaar ultimo. Dit is de dekkingsgraad gebaseerd op de door DNB voorgeschreven UFR rentetermijnstructuur. De dekkingsgraad o.b.v. marktrente geeft naar de mening van het Bestuur het beste beeld van de werkelijke stand en ontwikkeling van de financiële positie. Op basis van marktrente is de dekkingsgraad gestegen van 101,8% naar 109,2%. In de volgende paragraaf wordt een nadere toelichting gegeven op de wijziging van de financiële positie van het pensioenfonds en de gevolgen voor de toeslagverlening en het beleggingsbeleid.

Gezien de aanhoudende onzekere situatie in Europa is het beleggingsbeleid een belangrijke pijler voor PF NIBC. De financiële markten en investeringen van PF NIBC worden door het Bestuur, hierin geadviseerd door de Beleggingscommissie, nauwlettend gevolgd. Meer over het beleggingsbeleid en de behaalde resultaten vindt u hierna onder 'Beleggingen'. In 2013 heeft PF NIBC de vastrentende beleggingen in eigen beheer bij Kas Bank verder uitgebouwd.

Verder zijn en worden de fiscale mogelijkheden van pensioenopbouw verder ingeperkt. In de reglementen 2014 zijn de eerste vereiste aanpassingen (o.a. beperking van de maximale pensioenopbouw) reeds doorgevoerd. In 2015 en verder zal een verdere aanpassing noodzakelijk zijn. Meer hierover bij "wijzigingen bestuursdocumenten" en "pensioenherziening 2015".

De belangrijkste risico's voor een pensioenfonds zijn de financiële risico's en dan met name het solvabiliteitsrisico. In de risicoparagraaf wordt nader op dit risico ingegaan als ook op de andere risico's waarmee het pensioenfonds wordt geconfronteerd.

Uiteraard houdt het Bestuur ook de actualiteiten en de belangrijkste ontwikkelingen op pensioengebied bij. Met name het Witteveenkader 2015 en aanverwante wetgeving staan hoog op de agenda. Hieraan wordt in het onderdeel "Ontwikkelingen Pensioengebied" aandacht besteed. Deze ontwikkelingen zullen de komende jaren een stempel blijven drukken op het pensioenveld. Op het gebied van Governance hebben diverse wijzigingen plaats gevonden. Daarnaast is de Wet Versterking bestuur Pensioenfonds afgekondigd en is de Code Pensioenfonds gepubliceerd. Waar relevant zijn deze geïmplementeerd in de governancestructuur van PF NIBC. Meer hierover vindt u ook hierna.

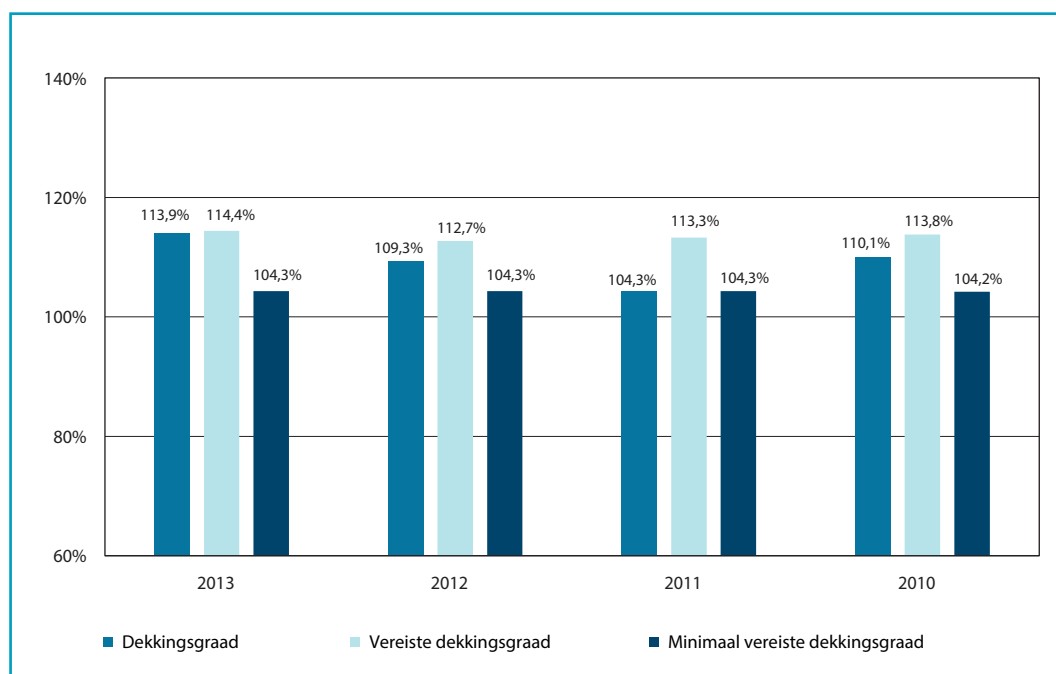
De bestuurssamenstelling, de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan en van diverse commissies zijn gewijzigd en wordt in het Bestuursverslag toegelicht.

Managementsamenvatting

De managementsamenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen. Een nadere uitwerking van de cijfers volgt in de rest van het rapport.

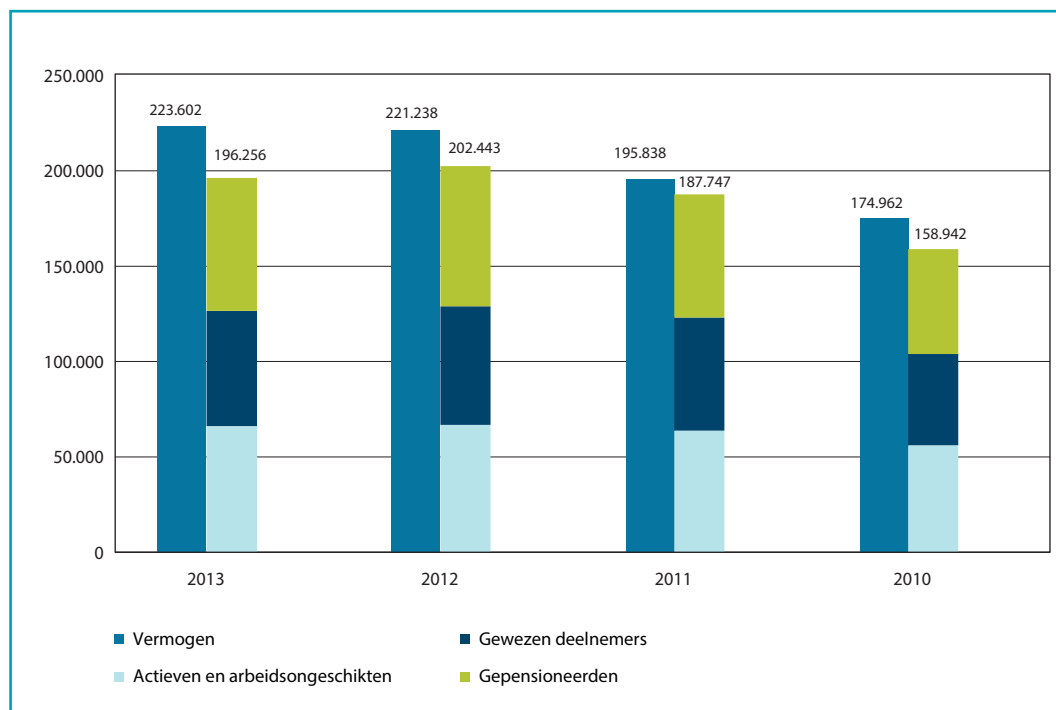
Financiële positie

De dekkingsgraad van het fonds steeg van 109,3% ultimo 2012 naar 113,9% ultimo 2013. De dekkingsgraad ultimo 2013 is lager dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2013 in een reservetekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien. De dekkingsgraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gerekend met een driemaandsmiddeling en daarnaast is er gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

Zoals blijkt uit de actuariële verklaring van de waarmede actuaire, die elders in dit jaarverslag is opgenomen, constateert hij dat de vermogenspositie van het pensioenfonds niet voldoende is wegens een reservetekort.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening voor risico fonds weer.

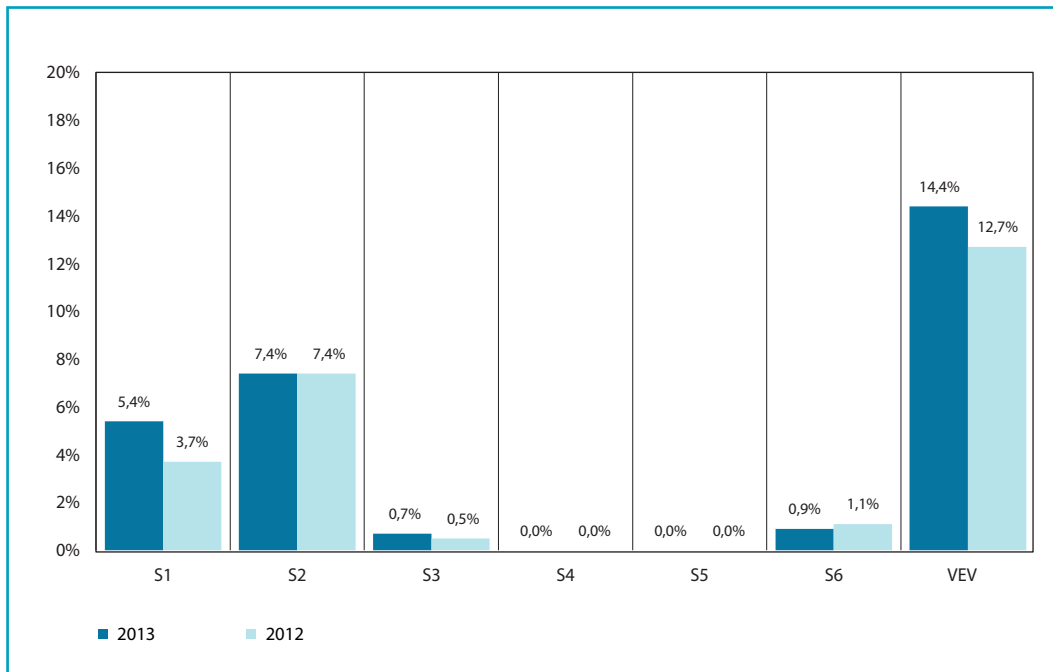
(Minimaal) Vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,3% ultimo 2013.

De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2013 bedraagt de vereiste dekkinggraad 114,4% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 112,9% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2013 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide percentages. Dit is dus 114,4% op basis van de feitelijke verdeling.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekingsgraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2012 en 2013.

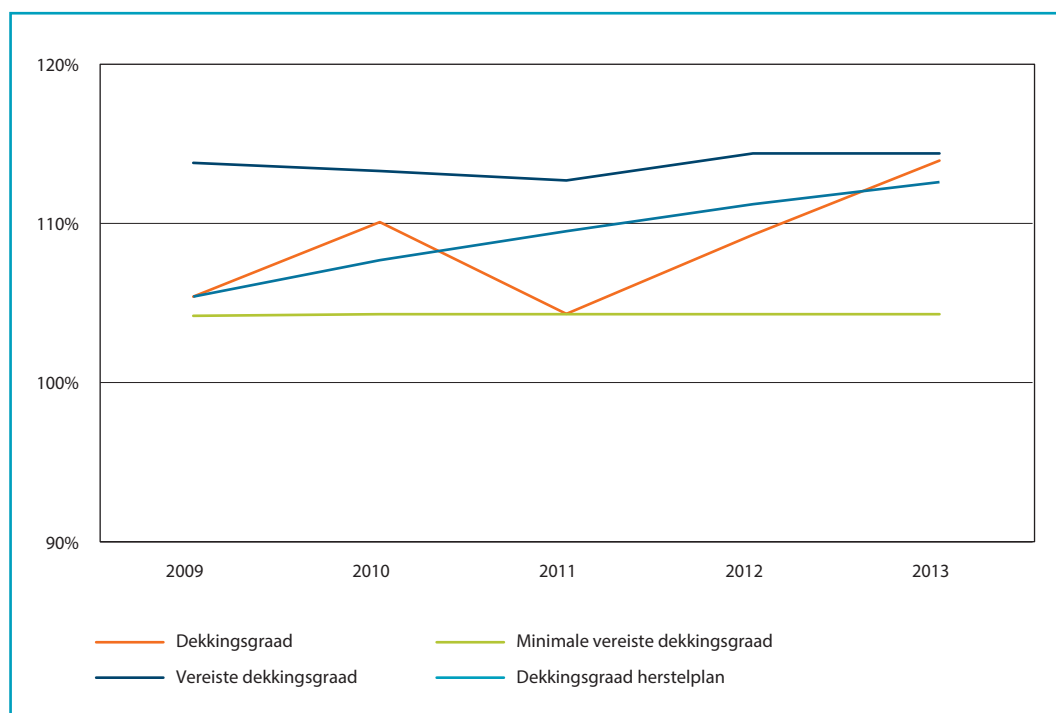
De diverse risicocomponenten (in dit geval S1 tot en met S6) vormen samen het vereist eigen vermogen. Het betreft de volgende risico's:

- S1: renterisico
- S2: zakelijkwaardenrisico
- S3: valutarisico
- S4: grondstoffenrisico
- S5: kredietrisico
- S6: verzekeringstechnisch risico

Daarbij merken wij op dat we de overige risicocomponenten S7 tot en met S10 (achtereenvolgens het liquiditeitsrisico, concentratierisico, operationeel risico en risico actief beheer) ook hebben beoordeeld, maar dat deze risico's gezien hun geringe omvang niet zijn meegenomen in de bepaling van het vereist eigen vermogen.

Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2013 in een reservetekort en heeft in 2009 een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkinggraad tot en met ultimo 2013 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2013 ¹⁾.

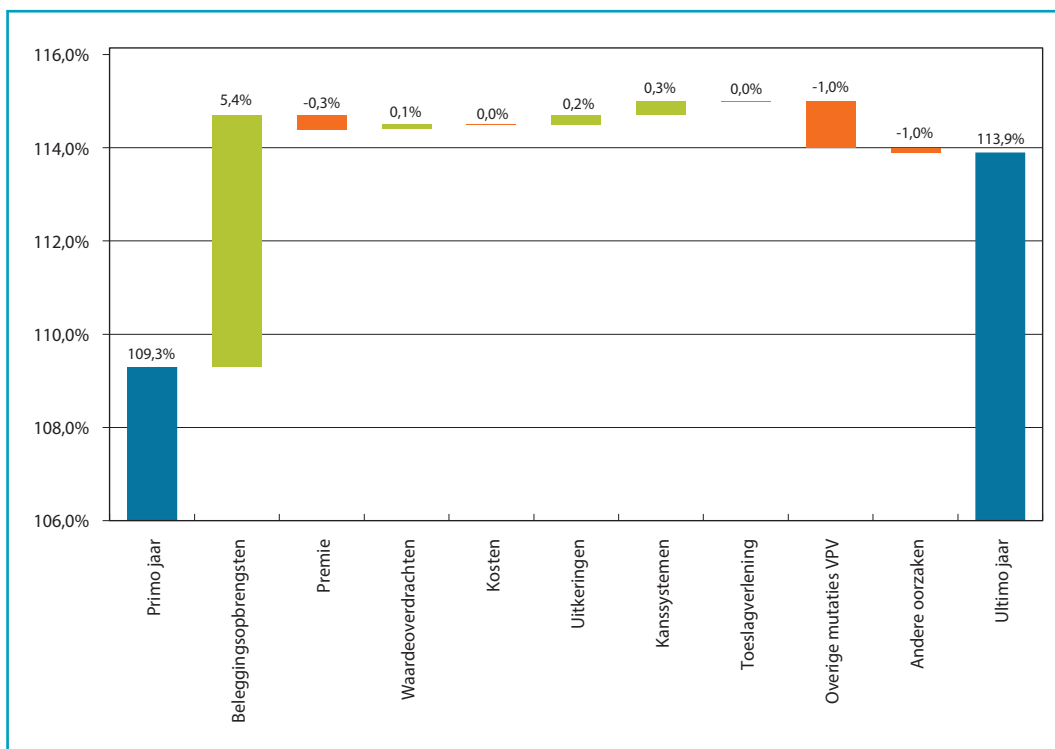
Het fonds heeft de voortgang van het herstel begin 2014 geëvalueerd. Op basis van het herstelplan zou ultimo 2013 een dekkinggraad van 112,6% worden verwacht. De werkelijke dekkinggraad ultimo 2013 is 113,9%.

Het fonds loopt voor op het oorspronkelijke herstelplan. Naast de vergelijking met het oorspronkelijke herstelplan is het belangrijk om te kijken naar de evaluatie van het herstelplan. Uit de evaluatie eind 2013 komt naar voren dat het herstel naar verwachting voldoende is om tijdig uit de situatie van een reservetekort te geraken. Het fonds heeft derhalve geen aanvullende maatregelen genomen.

1) De maand- en kwartaaldekkingsgraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

Actuariële analyse van het resultaat

De stijging van de dekkinggraad van 4,6%-punt in 2013 volgt uit het positieve resultaat van 8.551 in het boekjaar. In 2012 was er een positief resultaat van 10.704. De invloed van het resultaat op de dekkinggraad is in de onderstaande grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

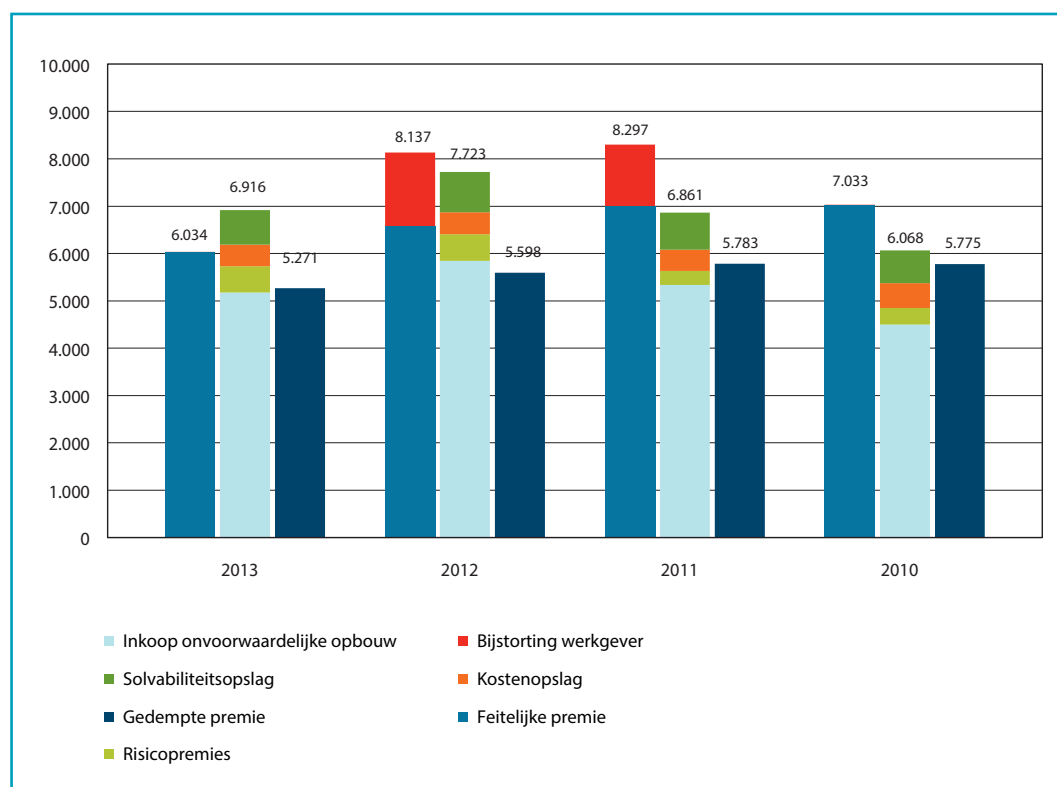

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2013 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een vaste rentevoet van 4%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 5.271.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie worden in onderstaande grafiek (v.l.n.r.) weergegeven. Hierbij zijn de gedempte kostendeekkende premie en de zuivere kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet. Daarnaast is in de opstelling van de feitelijke premie de hoogte van de extra storting van de werkgever inzichtelijk gemaakt.

Algemeen

1. Voortdurende gevolgen kredietcrisis voor PF NIBC

A) Ontwikkelingen op de financiële markten / financiële positie

Vanwege de aanhoudende gevolgen van de kredietcrisis staat de financiële positie van veel pensioenfondsen al sinds 2008 sterk onder druk. Naast de dalende aandelenkoersen vond ook met name een forse daling van de lange rente plaats. Door deze lage rekenrente stegen de verplichtingen van pensioenfondsen sterk. Veel fondsen, waaronder PF NIBC, hebben dan ook al in 2008 De Nederlandsche Bank (DNB) laten weten dat hun vermogen niet meer aan alle eisen die DNB stelt voldeed.

De vermogenseisen van een pensioenfonds worden in een dekkingsgraad uitgedrukt. Deze dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het belegde vermogen en alle toekomstige pensioenverplichtingen. De vermogenseisen van DNB bestaan uit twee onderdelen:

- Allereerst geldt dat er ten minste een dekkingsgraad moet zijn van ca. 105%, ofwel het Minimum Vereist Vermogen. Een dekkingsgraad van 105% betekent dat voor iedere euro aan nominale pensioenverplichtingen 1,05 euro aan vermogen aanwezig is. Indien het pensioenfonds onder deze grens komt is er sprake van een zogenaamd dekkingstekort. Voor PF NIBC is het Minimum Vereist Vermogen voor het jaar 2013 vastgesteld op 104,3%.
- Daarnaast geldt dat de dekkingsgraad een niveau moet hebben van ca 115%, zodat het mogelijk is om beleggings- en renterisico's op te vangen, oftewel het Vereist Vermogen. Indien een pensioenfonds onder dit niveau komt, krijgt het 15 jaar de tijd om weer op het beoogde niveau te komen en daarmee het zogenaamde reservetekort op te heffen.

Voor PF NIBC is het Vereist Vermogen voor het jaar 2013 vastgesteld op 114,4%.

De dekkingsgraad van PF NIBC had bij de start van het boekjaar 2013 een niveau van 109,3%. Door de beleggingsrendementen en door de licht gestegen rentetermijnstructuur steeg de dekkingsgraad tot 113,9% per jaar ultimo.

De rentetermijnstructuur per jaar ultimo is door DNB vastgesteld op basis van de Ultimate Forward Rate (UFR). De UFR werd in september 2012 geïntroduceerd als rekenrente na het laatste liquide punt in de swaptermijnmarkt. Het is een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarin wegens de lange looptijd onvoldoende handel in bestaat. Voor looptijden na 20 jaar beweegt deze rente richting een convergentiepunt van 4,2%. De onderbouwing van de 4,2% is een historisch gemeten lange termijn inflatie van 2% en een reële rente van 2,2%. Deze verplichtende rente heeft grote invloed op de dekkingsgraden van pensioenfondsen. Daarnaast wordt een 3 maandsmiddeling voorgeschreven door DNB. Bijgaand een overzicht van de dekkingsgraden onder de verschillende veronderstellingen:

Dekkingsgraad o.b.v. 3-maands gemiddelde RTS (Inclusief UFR):	113,9% (DNBcurve)
Dekkingsgraad o.b.v. 3-maands gemiddelde RTS (Exclusief UFR):	109,9%
Dekkingsgraad o.b.v. Ongemiddeld RTS curve:	109,2% (marktrente)

De marktwaardedekkingsgraad (o.b.v. marktrente) geeft naar de mening van het Bestuur het beste beeld van de werkelijke stand en ontwikkeling van de financiële positie van het fonds en wordt daarom mede als ijkpunt bij het beleggings- en risicobeleid gebruikt.

De DNB-dekkingsgraad (o.b.v. UFR) is de formele dekkingsgraad die maandelijks aan DNB wordt gerapporteerd en is de basis voor het voldoen aan de wettelijke vereisten.

B) Continuatie Herstelplan PF NIBC

PF NIBC was in 2009 verplicht een (korte en lange termijn) herstelplan bij DNB in te dienen en dit plan is sindsdien van toepassing.

De huidige stand van zaken is als volgt:

- De dekkingsgraad van PF NIBC per 31 december 2013 was met 113,9% hoger dan het Minimum Vereist Vermogen en er was derhalve geen sprake van een dekkingstekort. Het korte termijn herstelplan is nu na afloop van de drie jaars termijn formeel niet meer van toepassing.
- De dekkingsgraad van PF NIBC lag in 2013 onder het Vereist Vermogen en er was dus sprake van een reservetekort. Het lange termijn herstelplan blijft om deze reden van toepassing. In het lange termijn herstel plan heeft het Bestuur vastgelegd op welke wijze PF NIBC binnen de gestelde 15 jaar zal herstellen tot het door DNB gewenste niveau van dekkingsgraad en het reservetekort wordt opgeheven.

PF NIBC heeft de voortgang van het herstel begin 2014 geëvalueerd. Op basis van het herstelplan zou ultimo 2013 een dekkingsgraad van 112,6% worden verwacht. De werkelijke dekkingsgraad ultimo 2013 is 113,9% en PF NIBC loopt derhalve voor op het oorspronkelijke herstelplan. Verder blijkt dat tijdig herstel van de dekkingsgraad tot de vereiste dekkingsgraad naar verwachting mogelijk is. Uit hoofde van het langetermijn herstelplan zijn aanvullende maatregelen daarom niet noodzakelijk en blijft het herstelplan ongewijzigd van kracht.

C) Continuïteitsanalyse PF NIBC

In 2012 is een continuïteitsanalyse uitgevoerd om te toetsen of het beleid op langere termijn tot de gewenste ontwikkelingen leidt. Belangrijkste gevolgtrekkingen uit de continuïteitsanalyse 2012:

- Uit de continuïteitsanalyse bleek voldoende herstelkracht van de dekkingsgraad tot ruim boven het Vereiste Eigen Vermogen.
- Uit de continuïteitsanalyse bleek dat de toeslagambitie niet wordt behaald.

Op basis van de voorgeschreven berekeningswijze werd een toeslagambitie behaald die lag onder de algemeen aanvaardbare norm van minimaal 70%. Belangrijke oorzaken hiervoor zijn het veronderstelde lange termijn renteniveau en de prudente aannames ten aanzien van toekomstige beleggingsrendementen. Daarnaast is er, onder de huidige omstandigheden, geen structureel sluitende financiële opzet voor de financiering van toekomstige pensioenaanspraken.

De consistentietoets werd derhalve op 1 onderdeel niet gehaald. Deze situatie is in 2013 niet veranderd en heeft de aandacht van het Bestuur gehouden. PF NIBC, de werkgever NIBC en overige belanghebbenden bij het fonds werken momenteel aan de toekomstige houdbaarheid van de pensioenregeling en financiële opzet daarbij (zie "pensioenherziening 2015"). Uitgaande van een (veronderstelde) kostendekkende financiële opzet wordt de consistentie-toets wel gehaald. Zodra de aangepaste regeling en financiële opzet daarbij is vastgesteld zal het gehele beleidskader nogmaals getoetst worden.

D) Monitoring financiële positie PF NIBC

Van pensioenfonds wordt door DNB verwacht dat zij hun financiële positie actief (blijven) monitoren. In dat kader dienen pensioenfonds binnen 5 werkdagen na het einde van iedere kalendermaand de hoogte van de geschatte actuele dekkingsgraad aan te leveren. Daarnaast levert PF NIBC jaarlijks een evaluatie van het herstelplan aan DNB.

PF NIBC houdt haar financiële positie scherp in de gaten. De beleggingscommissie maakt maandelijks een positieoverzicht op van de financiële positie, die aan het Bestuur wordt gerapporteerd. Daarnaast wordt de dekkingsgraad per ieder maandultimo ook door het actuaariaat van AZL ingeschat op basis van de maandelijkse publicatie van de UFR Rentetermijnstructuur van DNB. De per maandultimo vastgestelde cijfers zijn gedurende het jaar tijdig aan DNB gerapporteerd en worden ook maandelijks op de website van PF NIBC geplaatst.

2. Financiële positie en financiering

De Technische Voorzieningen (TV), exclusief de beschikbare premiereregeling, bedraagt per ultimo 2013 € 196,9 miljoen (2012 € 203,2 miljoen). Deze voorziening is in zijn geheel bepaald op basis van de prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) van het Actuariel Genootschap (AG) en de DNB Rentetermijnstructuur. Hiervan is € 0,7 miljoen (2012: € 0,8 miljoen) herverzekerd. Het restant van € 196,2 (2012: € 202,4 miljoen) heeft betrekking op de totale technische voorziening voor eigen rekening.

Het Bestuur heeft een solvabiliteitsreserve gevormd. Deze reserve dient ter opvang van het risico dat het fonds binnen 1 jaar over minder mindelen beschikt dan de hoogte van de Technische Voorziening voor de pensioenverplichtingen bedraagt. De hoogte van deze reserve is gelijk aan de grens die in het Financieel Toetsingskader (FTK) voor het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is gesteld. Dit VEV wordt geacht met een waarschijnlijkheid van 97,5% voldoende te zijn om gedurende het eerstvolgende boekjaar te voorkomen dat het aanwezige vermogen minder bedraagt dan de technische voorziening. Ultimo 2013 bedraagt de solvabiliteitsreserve € 28,3 miljoen (2012: € 25,7 miljoen).

De reserve algemene risico's dient ter opvang van de mutaties in de solvabiliteitsreserve, voor financiering van toeslagverlening en het dekken van algemene risico's. Jaarlijks wordt het resterende resultaat van het Fonds, nadat de totale voorziening pensioenverplichtingen (met inbegrip van een eventuele voorziening voor een sterftetrend) en de solvabiliteitsreserve op een

voldoende peil gebracht zijn, ten gunste dan wel ten laste van de reserve algemene risico's gebracht. Aangezien de benodigde solvabiliteitsreserve niet aanwezig is en de achtergestelde lening van € 3,0 miljoen onderdeel uitmaakt van het weerstandsvermogen, is de reserve algemene risico's nog negatief. De reserve algemene risico's bedraagt ultimo 2013 € 3,9 miljoen negatief (in 2012 was deze post € 9,9 miljoen negatief).

Op basis van de uitvoeringsovereenkomst tussen PF NIBC en de werkgever bedraagt de feitelijk betaalde pensioenpremie aan PF NIBC € 6,0 miljoen. De gedempte kostendekkende premie, waarbij rekening wordt gehouden met een vaste rekenrente van 4%, bedraagt € 5,3 miljoen. Indien de RTS van ultimo 2013 wordt gehanteerd, bedraagt de kostendekkende premie voor het jaar 2013 € 6,9 miljoen. De feitelijk betaalde premie ligt dus hoger dan de gedempte kostendekkende premie, maar lager dan de kostendekkende premie.

3. Voorwaardelijke toeslagverlening van pensioenaanspraken

In de Pensioenwet (PW) wordt voor de term 'indexatie' het begrip 'toeslagverlening' gebruikt. Deze laatste terminologie wordt ook door PF NIBC gehanteerd. De toeslagverlening van pensioenaanspraken bij PF NIBC is voorwaardelijk. Er is derhalve geen recht op een toeslag, en het is ook voor de toekomst niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit omtrent de toeslagverlening, waarbij de financiële positie van PF NIBC per jaarultimo de bepalende factor is. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de backserviceverplichtingen voor actieven, die per 1 maart volgend op de afsluiting van het verslagjaar zijn toegekend.

Het bestuursbesluit tot het verlenen van een toeslag wordt genomen na de formele vaststelling van het jaarverslag van PF NIBC. Dit betekent dat toeslagbesluiten in beginsel elk jaar in juni worden genomen en, voorzover van toepassing, met terugwerkende kracht worden doorgevoerd.

A) Toeslagverlening over het jaar 2012

Na de vaststelling van het jaarverslag over 2012 is in juni 2013 door het Bestuur een besluit genomen over de toeslagverlening over het jaar 2012. Deze besluitvorming was niet eenvoudig. De door DNB voorgeschreven dekkingsgraad lag met 109,3% weliswaar boven het minimum vereist eigen vermogen, de marktwaardedekking lag daar met 101,8% (ultimo 2012) significant onder. Hierop is het Bestuur in overleg getreden met de sponsor (NIBC). De sponsor is bereid gevonden, eenmalig en zonder enige precedentwerking voor toekomstige besluiten, een additionele koopsom te storten ter dekking van de inkoop van de koopsom van toeslagverlening. Het Bestuur heeft hierop besloten over het jaar 2012 een onvolledige toeslag toe te kennen conform het beleidskader van PF NIBC. Dit betekent voor de verschillende reglementen het volgende:

- Reglement 2001 en 2007
Toeslagverlening van 0,38% per 1 januari 2013. Indien de financiële positie van PF NIBC het in toekomstige jaren toelaat kan, conform het beleidskader van PF NIBC, een inhaaltoeslag ter grootte van 1,76% worden toegekend.
- Reglement 2000 (en voorgaande reglementen)
Toeslagverlening van 0,00% over 2012. Geen inhaaltoeslag van toepassing over het jaar 2012

Indien de financiële positie van PF NIBC weer voldoende verbeterd is, zal de niet toegekende toeslag alsnog in de vorm van een inhaaltoeslag kunnen worden toegekend. Conform de uitvoeringsovereenkomst tussen PF NIBC en de werkgever kan van een inhaaltoeslag sprake zijn bij een (afgeleide) dekkingsgraad vanaf 140%.

B) Toeslagverlening over het jaar 2013

Na vaststelling van het jaarverslag over 2013 beslist het bestuur over het eventueel met terugwerkende kracht vast te stellen toeslagpercentage conform de vigerende reglementen:

- Voor het reglement 2000 (en voorgaande reglementen) geldt dat de pensioenaanspraken kunnen worden herzien op het moment dat een structurele inkomensaanpassing conform de Algemene Bank CAO plaatsheeft. In het jaar 2013 heeft er geen structurele inkomensaanpassing plaatsgevonden.

- Voor het reglement 2001 en 2007 geldt dat de pensioenaanspraken jaarlijks per 1 januari kunnen worden herzien op basis van de consumenten prijsindex. Indien het Bestuur besluit tot een volledige toeslagverlening zal een toeslag worden toegekend ter grootte van 1,08% per 1 januari 2014.

Gezien de financiële positie van PF NIBC is het aannemelijk dat er geen volledige toeslag over 2013 zal kunnen worden toegekend. In dat geval kan, indien de financiële positie van PF NIBC weer voldoende verbeterd is, de niet of niet volledig toegekende toeslag alsnog in de vorm van een inhaaltoeslag worden toegekend. Conform de uitvoeringsovereenkomst tussen PF NIBC en de werkgever kan van een inhaaltoeslag sprake zijn bij een (afgeleide) dekkingsgraad vanaf 140%.

C Inhaaltoeslagen

Gezien de financiële positie van PF NIBC is er al een aantal jaren geen of geen volledige toeslag verleend. In geval de financiële positie van PF NIBC weer voldoende verbeterd is, zal de niet of niet volledig toegekende toeslag alsnog in de vorm van een inhaaltoeslag kunnen worden toegekend aan (gewezen) rechthebbende deelnemers. Conform de uitvoeringsovereenkomst tussen PF NIBC en de werkgever kan van een inhaaltoeslag sprake zijn bij een (afgeleide) dekkingsgraad vanaf 140%. De niet verleende toeslagen zijn als volgt:

Jaar	Reglement	Reglement
	2000	2001/2007
2008	0,00%	2,82%
2009	1,00%	0,07%
2010	0,00%	1,07%
2011	1,25%	2,47%
2012	0,00%	1,76%

4. Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid, de uitvoering van het beleid en de controle hierop is een belangrijk onderdeel van de taak van het pensioenfonds. De beleggingscommissie komt ten minste maandelijks bijeen en informeert en adviseert het Bestuur in haar bestuursvergaderingen.

A) Asset & Liability Management studie

Om een goede basis te leggen voor de te nemen beslissingen onder wijzigende omstandigheden is in 2012 een Asset & Liability Management studie (ALM studie) uitgevoerd door Mercer naar de best passende beleggingsmix.

Allereerst is op basis van de huidige karakteristieken van de deelnemers, de pensioenregelingen van PF NIBC en de verwachte ontwikkelingen daarin een scenarioanalyse uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat in de komende 15 jaar de actieve populatie verouderd met ca 4 jaar, het premievolume daalt (van 5% naar 4%) en het huidige premieniveau op de langere termijn niet meer kostendekkend zal zijn. Met name het huidige lage renteniveau speelt hierin een belangrijke rol.

Daarnaast zijn de pensioenresultaten doorgerekend bij verschillende parameters (% zakelijke waarden, mate renteafdekking, premieniveaus). De belangrijkste conclusies zijn:

- Een hogere doorsneepremie leidt tot beter pensioenresultaat en lagere cumulatieve bijstorting voor de werkgever.
- Meer risico leidt tot een beter pensioenresultaat, maar ook tot een hogere cumulatieve bijstorting voor de werkgever.
- Asset allocatie tussen vastrentend en zakelijke waarden maar een beperkte invloed te hebben op het pensioenresultaat.

De belangrijkste invloed heeft de parameter rekenrente en de mate van rente hedging. Na zorgvuldige afwegingen door het Bestuur zijn op basis van de uitkomsten van de ALM studie de volgende besluiten genomen:

T.a.v. het beleggingsbeleid

Besloten is om de strategische mix in een bandbreedte weer te geven:

Zakelijke waarden:	20% - 40%
Vastrentende waarden:	60% - 80%
Rente afdekking:	50% - 70%

T.a.v. het Premie / toeslagbeleid

Besloten is het huidig premie en toeslagbeleid vooralsnog te handhaven. Op basis van het pensioenherzieningstraject zal een nieuwe pensioenregeling worden ontwikkeld, met een daarbij passend financieel kader. Vanuit het Bestuur is de inzet om aanpassingen in 1 keer met alle stakeholders af te stemmen. In de vormgeving van de nieuwe regeling en het daarbij passende financieel kader zal een lange termijn kostendekkende premie het uitgangspunt zijn.

In 2013 zijn de in 2012 genomen besluiten onveranderd voortgezet.

B) Vermogensbeheer

Het vermogen van PF NIBC is al ruim 7 jaar bij BlackRock Advisors Limited ondergebracht. PF NIBC heeft sinds die tijd gekozen voor passief vermogensbeheer, hetgeen wil zeggen dat er in een beperkt aantal fondsen wordt belegd, die als doelstelling hebben om een vooraf overeengekomen rendementsbenchmark te benaderen. Afgelopen jaar heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die voor het Bestuur aanleiding waren om ook vastrentende beleggingen aan te houden in eigen beheer (bij Kas Bank). Onderstaand wordt deze ontwikkeling toegelicht.

Door de onzekere situatie aangaande Europese overheidsobligaties heeft PF NIBC de portefeuille in overheidsobligaties in 2011 volledig afgebouwd. De opbrengsten zijn voor een groot deel in cash aangehouden. In 2012 is door de beleggingscommissie onderzocht op welke wijze de vrijgekomen cashgelden konden worden herbelegd. Gebleken is dat Blackrock geen Europese passieve fondsen kon aanbieden die aansloten bij de wensen van PF NIBC. Na zorgvuldige afweging is door het Bestuur besloten om vastrentende beleggingen ook in Eigen Beheer aan te houden, waarbij het uitgangspunt "buy and hold" is. In deze afweging zijn naast rendements- en risico afwegingen, ook met name de verzwarende governance vereisten als gevolg van deze keuze meegewogen. De rekening in Eigen Beheer wordt aangehouden bij Kas Bank. In 2013 is de portefeuille in Eigen Beheer verder uitgebreid. Het cash fonds, behorend bij de swapfondsen is uit rendements- en risico overwegingen volledig afgebouwd en belegd in Nederlandse RMBS-en, covered bonds en Nederlandse staatsobligaties.

C) Beleggingsportefuille

De vastrentende waarden worden aangehouden bij Blackrock en in Eigen Beheer bij Kas Bank. Bij Blackrock wordt gebruik gemaakt van een fonds van bedrijfsobligaties en wordt daarnaast een aanzienlijk deel in swapfondsen, de zogenaamde "Liability Driven Investments", belegd. Met deze swapfondsen wordt het renterisico beperkt, doordat de duratie van deze instrumenten (hogere duratie dan reguliere obligaties) goed aansluit bij de verplichtingen van PF NIBC. In Eigen Beheer worden Nederlandse Covered Bonds en RMBS-en (onderpand Nederlandse hypotheek) en Nederlandse Staatobligaties aangehouden.

De zakelijke waarden worden aangehouden bij Blackrock. Er wordt gebruik gemaakt van fondsen in Europese aandelen, Wereldwijde aandelen, Emerging markets en Vastgoed.

– Verhouding vastrentende waarden vs zakelijke waarden (beleggingsmix)

De strategische beleggingsmix van PF NIBC bestaat voor 60-80% uit vastrentende waarden en voor 20-40% uit zakelijke waarden.

Per ultimo 2013 bestond de daadwerkelijke beleggingsmix (de tactische beleggingsmix) voor 68% uit vastrentende waarden, 30% uit zakelijke waarden en 2% uit cash.

– Mate van rente afdekking binnen de vastrentende portefeuille

De meeste pensioenfondsden zijn slechts gedeeltelijk afgedekt tegen de gevolgen van een sterk dalende rente. Door een dalende rente stijgen de Technische Voorzieningen als gevolg van discontering tegen deze lagere rentevoet. Indien de beleggingen van het pensioenfonds niet in dezelfde mate meebewegen met de rentebeweging daalt de dekkingsgraad.

Op basis van een rente gevoeligheidsanalyse wordt periodiek vastgesteld in welke mate afdekking van het renterisico zou moeten plaatsvinden voor PF NIBC. De strategische bandbreedte voor rente afdekking is vastgesteld op 50-70%. De rentegevoeligheid wordt gemeten in zogeheten Basis Point Value (BPV). De BPV geeft de waardeverandering aan bij een parallelle rente stijging van de rentetermijnstructuur o.b.v. swaprente met 1 basispunt. Door de lage rentestand is de huidige rente afdekking op basis van genoemde methode ca 53%. Op basis van de methode waarbij de UFR curve wordt geschokt (DNB methode) is de afdekking ca 49%. In het boekjaar 2013 is de rentestand wederom volatiel geweest en geconstateerd is dat de renteafdekking conform verwachting heeft gewerkt.

In een apart onderdeel van het Bestuursverslag worden het beleggingsbeleid en de behaalde resultaten verder uiteengezet.

5. Wijzigingen in bestuursdocumenten

A) *Pensioenreglementen per 1 januari 2013*

Per 1 januari 2013 heeft de reguliere vernieuwing van uitruil- en afkoopfactoren in de pensioenreglementen plaatsgevonden.

B) *Pensioenreglementen per 1 januari 2014*

Een belangrijke wijziging is de aanpassing van de fiscale spelregels rondom de opbouw van pensioen. De maximale pensioenopbouw wordt in twee stappen beperkt, allereerst per 1 januari 2014 en vervolgens per 1 januari 2015.

Alhoewel NIBC graag de regeling in een keer had willen aanpassen per 1 januari 2015, ontkomt NIBC er niet aan de pensioenregeling al per 1 januari 2014 te herzien. Dit omdat de huidige bijdrage van NIBC per deze datum hoger is dan het nieuwe fiscale maximum, zoals bepaald door de overheid. NIBC zal daarom de pensioenregeling in twee stappen aanpassen.

NIBC heeft in overleg met het Bestuur van PF NIBC en de Ondernemingsraad besloten om alleen de strikt noodzakelijke wijzigingen in de pensioenovereenkomst door te voeren. Dit had gevolgen voor onderdelen van de pensioenreglementen:

- **Uitkeringsovereenkomst (Defined Benefit deel)**
Voor de pensioenregeling van NIBC wordt het opbouwpercentage van de uitkeringsovereenkomst verlaagd naar 1,63% per jaar (was 1,75%). Dit betekent dat de toekomstige pensioenopbouw lager zal zijn. De in het verleden opgebouwde rechten blijven in stand. De overige voorwaarden (pensioenleeftijd van 65 jaar, inkomensgrens, franchise, eigen bijdrage etc.) blijven ongewijzigd.
- **Premieovereenkomst (Defined Contribution - ook wel beschikbare premieregeling genoemd)**
De pensioenpremie in de premieovereenkomst moet worden verlaagd als gevolg van de fiscale maatregelen. Dit betekent dat een lagere bijdrage op de pensioenbeleggingsrekening mag worden gestort. NIBC heeft besloten om het verschil tussen de oude en de nieuwe staffel in beschikbare premie als bruto loon uit te keren in 2014.
- **Vrijwillige bijdragen in premieovereenkomst.** NIBC heeft er voor gekozen om bij haar pensioenbijdragen aan medewerkers dicht aan te sluiten bij de fiscale maxima. Dit betekent dat er voor medewerkers vrijwel geen fiscale ruimte meer is om in 2014 een vrijwillige pensioenstorting te verrichten of een pensioencompensatie (overgangsmaatregel vanuit het verleden) op de pensioenrekening te laten storten.

Met deze reglementswijziging is pensioenreglement 2007 omgezet in pensioenreglement 2014.

Reglement 2000 en reglement 2001 behoeften geen aanpassing voor de actieve opbouw van pensioen

Per 1 januari 2014 zal tevens de reguliere vernieuwing van uitruil- en afkoopfactoren in de pensioenreglementen plaatsvinden.

Naast deze aanpassingen streeft de overheid er naar om per 1 januari 2015 een nieuw kader te scheppen, waarin de pensioenregeling nieuwe stijl moet passen. Ook NIBC is druk doende om zich voor te bereiden op een wijziging van de pensioenregeling in 2015, die past binnen dit nieuwe kader (zie verder hierover bij Pensioenherziening 2015).

C) Statuten 2013

Vooruitlopend op de implementatie van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (Wvbp) heeft het Bestuur besloten tot wijziging van de statuten, om zodoende het mogelijk te maken dat de bestuurder namens de pensioengerechtigden niet alleen uit de groep van pensioengerechtigden kan worden voorgedragen en gekozen, maar tevens vanuit de (oud)deelnemers.

D) Aanpassing fondsgrondslagen

Al een aantal jaren achtereen geven zowel de waarmerkend actuaaris als de waarmerkend accountant als aanbeveling de gehanteerde opslag ter dekking van de toekomstige excassokosten (thans 1% van de technische Voorziening) te herzien. De opslag van 1% wordt in vergelijking met andere fondsen als laag gezien. De voorziening voor de uitvoeringskosten dient zodanig te zijn dat ook in een situatie dat de werkgever de premiebetaling en kostenvergoeding beëindigd, de uitvoering van de regeling kan worden voortgezet of kan worden overgedragen aan een verzekeraar. In de praktijk is een percentage als opslag van 1,5% tot 2% meer gangbaar. Het Bestuur heeft in 2013 besloten de opslag excassokosten vast te stellen op 2%. In de ABTN 2014 zal de gewijzigde grondslag formeel worden vastgelegd. In dit jaarverslag over 2013 is de voorziening reeds aangepast.

6. Pensioenherziening 2015

In het 4e kwartaal van 2013 is een pensioencommissie gevormd om te onderzoeken op welke wijze de door de overheid aangekondigde grootschalige wijzigingen in het pensioenlandschap binnen NIBC kunnen worden vormgegeven.

De pensioencommissie bestaat uit delegaties van de werkgever, de ondernemingsraad en het Pensioenfondsbestuur. Deze is in een latere fase uitgebreid met een vertegenwoordiging vanuit de vereniging van gepensioneerden, die de slapers en pensioengerechtigden vertegenwoordigen.

In de afgelopen maanden is door de pensioencommissie een verkennende studie uitgevoerd naar de effecten van het Witteveenkader 2015 (en aanverwante wetgeving) op de pensioenregeling(en) van NIBC, het bijpassende uitvoeringsmodel en de behandeling van in het verleden opgebouwde aanspraken (reeds opgebouwde defined benefit aanspraken en -rechten en DC kapitalen). Hiertoe is een viertal impactstudies uitgevoerd:

- Benefits - arbeidsvoorwaardelijke impact medewerkers middels een maatmensanalyse;
- Funding - impact op de lange termijn pensioenlasten;
- Accounting - impact op de balans en winst en verliesrekening van NIBC;
- ALM - impact voor het pensioenfonds, met inbegrip van gepensioneerden en slapers.

De werkgevers- en werknemersvertegenwoordiging is nu uitvoerig geïnformeerd over de effecten en zal op afzienbare termijn een oordeel moeten gaan geven over de toekomstige pensioenregeling en uitvoeringsmodel. Hierbij spelen de elementen: wensen voor het toekomstige pensioencontract en risicodeling, beschikbaar budget voor de arbeidsvoorwaarde pensioen, voorkeur voor het uitvoeringsmodel en standpunten met betrekking tot omgang met het verleden en of compensatie.

Planning is om met partijen voor de zomer 2014 tot overeenstemming te komen ten aanzien van de pensioenovereenkomst en contractkeuze voor het FTK, zodat de implementatie en communicatie in de tweede helft van 2014 kan plaatshebben. Het streven is de nieuwe pensioenovereenkomst in te laten gaan op 1 januari 2015.

7. Communicatie

Deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers moeten op grond van de Pensioenwet goed geïnformeerd worden over de verschillende aspecten van hun pensioenregelingen. De informatieverstrekking moet transparant en begrijpelijk zijn.

Het Bestuur heeft zich tot doel gesteld om op gestructureerde wijze vorm te geven aan het communicatiebeleid teneinde aan alle belanghebbenden helder en tijdig informatie te verstrekken en hen meer pensioenbewust te maken. Hiertoe is een aparte

communicatiecommissie ingericht. De communicatiecommissie komt regelmatig bijeen en informeert en adviseert het Bestuur in haar bestuursvergaderingen. Het communicatiebeleid is dan ook een vast onderdeel van de bestuursagenda.

Onderdeel van het communicatiebeleid is de website van PF NIBC (www.pensioenfonds-NIBC.nl). Op deze website zijn alle bestuursdocumenten voor geïnteresseerden en belanghebbenden toegankelijk gemaakt en wordt al het nieuws aangaande het Pensioenfonds gecommuniceerd.

PF NIBC heeft in het jaar 2013 wederom per post een update naar alle betrokkenen bij het pensioenfonds gezonden, om zeker te stellen dat iedereen op een goede wijze is geïnformeerd over de financiële positie van PF NIBC en de ontwikkelingen op pensioengebied.

Daarnaast heeft PF NIBC voor het derde jaar op rij ook in 2013 deelgenomen aan het landelijke initiatief van de pensioen3daagse.

Onder het motto "Pensioen gaat veranderen, hoe is nog onzeker, het wordt minder", hadden medewerkers van NIBC de gelegenheid om vragen te stellen over de ontwikkelingen op pensioengebied, hun eigen pensioen of pensioenzaken in het algemeen.

Pensioenuitvoerders zijn vanuit de Pensioenwet verplicht om jaarlijks aan deelnemers een UPO te versturen. Deelnemers kunnen op deze manier gemakkelijk pensioenbedragen vergelijken en bij elkaar optellen. Het omvangrijke UPO is door PF NIBC wederom tijdig verzonden met een uitgebreide toelichting en leeswijzer.

8. Samenstelling Bestuur

Het Bestuur bestond in 2013 uit drie bestuurders benoemd door de werkgever en drie bestuurders, gekozen door de deelnemers (waarvan 1 gekozen door de pensioengerechtigden). In de samenstelling van het Bestuur is in het verslagjaar een aantal wijzigingen opgetreden. Na het vertrek van de heer Luttjehuizen, is de heer Stokman voorgedragen en verkozen tot bestuurder namens de pensioengerechtigden. De heer Van Rhijn is als bestuurder benoemd door de werkgever als de opvolger van de heer Starrenburg. Daarnaast is de heer Nagtegaal per 1 juli 2013 herkozen als bestuurder namens de deelnemers.

In april 2014 heeft de heer Visser, voorzitter van het pensioenfonds, een betrekking buiten NIBC aanvaard en is teruggetreden als bestuurder van het pensioenfonds. De heer Punt is bereid gevonden de rol van voorzitter te vervullen. Mevrouw Jansen, al geruime tijd betrokken bij het fonds als lid van de communicatiecommissie, is benoemd als bestuurslid namens de werkgever ¹⁾.

Alle bestuurders zijn onbezoldigd. PF NIBC verstrekt haar bestuurders geen leningen. Bestuurders die niet (meer) in dienst zijn bij NIBC komen wel in aanmerking voor een reiskostenvergoeding conform de fiscale wetgeving.

9. Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds (Wvbp)

Inmiddels is de Wvbp per 7 augustus 2013 in werking getreden. De Wvbp brengt met zich mee dat pensioenfonds een keuze maken uit vijf modellen voor de inrichting van hun bestuur, intern toezicht en medezeggenschap. Met ingang van 1 juli 2014 zullen niet alleen de wettelijke bepalingen met betrekking tot de aangepaste bestuursmodellen in werking treden, maar zal het gekozen bestuursmodel ook al operationeel moeten zijn. Mercer heeft het bestuur in een aparte bestuursvergadering geïnformeerd over de mogelijkheden en impact van de Wvbp, zodat het Bestuur tijdig kon besluiten over de keuze van een bestuursmodel en de transitie hiernaar toe op een beheerste wijze kan laten verlopen.

Op basis van de zelfevaluatie door het Bestuur is geconcludeerd dat voor PF NIBC het paritaire model het beste aansluit.

Belanghebbenden voelen zich naar behoren vertegenwoordigd en de belangenafwegingen worden volledig en op een integere manier vormgegeven. Een onafhankelijk bestuur zou op dit moment geen meerwaarde creëren. De samenstelling wordt gehandhaafd op 3 bestuurders namens de werkgever en 3 namens de deelnemers (waarvan 1 namens pensioengerechtigden).

Het Bestuur kiest niet voor een onafhankelijke bestuurder. Gezien de kennis, ervaring, betrokkenheid en beschikbare tijd van het huidige bestuur, wordt geen toegevoegde waarde verwacht van een extern bestuurder. De externe bestuursadvisering (Mercer) blijft gehandhaafd.

1) Onder voorbehoud van instemming van DNB.

De aanstellingsprocedure van het Bestuur blijft gehandhaafd: werkgeversleden blijven worden benoemd door de werkgever en de deelnemers en pensioengerechtigden kunnen door middel van een verkiezingsprocedure in het bestuur worden verkozen. Als Intern toezicht is de visitatiecommissie gekozen. Vanwege de goede ervaringen met dit toezichtsorgaan wordt een overgang naar een Raad van Toezicht niet noodzakelijk/ wenselijk gezien. Visitatie zal 1 maal per jaar gaan plaatsvinden. Het Verantwoordingsorgaan zal worden gecontinueerd (er bestond geen deelnemersraad). Om de getalsverhoudingen in lijn te brengen met de Wvbp, zal een vertegenwoordiger namens de deelnemers worden toegevoegd aan de huidige bezetting (1 werkgever, 1 deelnemers en 1 pensioengerechtigden). Het werkgeverslid zal worden gehandhaafd in het verantwoordingsorgaan.

10. Naleving Principes Goed Pensioenfondsbestuur / Code Pensioenfondsen

Het Bestuur onderschrijft de principes voor goed pensioenfondsbestuur die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en die in de Pensioenwet zijn opgenomen. Het Bestuur streeft ernaar om deze principes na te leven. De principes voor goed pensioenfondsbestuur hebben betrekking op de volgende onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Inmiddels hebben de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. De code is de opvolger van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur. Deze bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook in op de daaraan gekoppelde thema's. Hierbij kan gedacht worden aan benoemingen en zittingstermijnen. Ook komen onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen aan bod. Partijen beogen met de code de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met de belanghebbenden transparanter te maken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. PF NIBC heeft alle bepalingen van de Code geëvalueerd en waar gewenst acties benoemd. De Code is gebaseerd op het principe van 'pas toe of leg uit' en zal met de Wvbp wettelijk worden verankerd in 2014.

Verantwoordingsorgaan

Naar aanleiding van de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het Bestuur een Verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden (gekozen en benoemd uit de groep van pensioengerechtigden). De leden van het Verantwoordingsorgaan zijn benoemd voor de duur van drie jaar. De leden van het Verantwoordingsorgaan worden als zodanig niet bezoldigd. Het Bestuur zal jaarlijks verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioen-gerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het Bestuur in 2013 gevoerde beleid. In de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar een wijziging opgetreden. Per 1 juli 2013 is de heer Scholten toegetreden als lid namens de pensioengerechtigden. Hij volgde de heer Doumen op, die na twee termijnen niet meer kon worden herbenoemd. In 2014 zal het Verantwoordingsorgaan in lijn met de vereisten van de Wvbp worden uitgebreid met een vertegenwoordiger namens de deelnemers.

Intern toezicht - Visitatiecommissie

In het kader van goed pensioenfondsbestuur dient het Bestuur zorg te dragen voor intern toezicht. Het Bestuur heeft eerder besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een Visitatiecommissie die het functioneren van PF NIBC evalueert en toetst. Het gaat dan om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocedures en -processen en de controleomgeving van het fonds. In 2012 heeft het Bestuur een visitatiecommissie ingesteld (VC Holland), bestaande uit drie onafhankelijke, externe personen die verder geen banden met PF NIBC of NIBC hebben. In 2013 heeft er geen visitatie plaatsgevonden. Met de implementatie van de Wvbp zal de visitatie jaarlijks gaan plaatshebben (was eenmaal per drie jaar)

Zelfevaluatie

Overeenkomstig de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het Bestuur in zijn statuten een procedure opgenomen teneinde zijn eigen functioneren, zowel van het Bestuur als geheel als van de individuele bestuursleden, periodiek te evalueren. Deze zelfevaluatie over het jaar 2013 heeft uitgebreid plaatsgevonden bij de besluitvorming inzake de Wwbp.

Het Bestuur is van mening dat in het verslagjaar zo veel als mogelijk is voldaan aan de meest recente principes van goed pensioenfondsbestuur en dat het heeft zorggedragen voor een integere bedrijfsvoering. In 2014 zal het Bestuur onverminderd aandacht blijven besteden aan de principes voor goed pensioenfondsbestuur / aanbevelingen van de Code Pensioenfonds. Daarnaast besteedt het Bestuur actief aandacht aan deskundigheids- en geschiktheidsbevordering van bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan. Het Bestuur heeft hierbij in het verslagjaar gebruik gemaakt van het cursusaanbod van SPO (Stichting Pensioen Opleidingen), Nijenrode, de adviseurs van Mercer, AZL en heeft andere deskundigen ingeschakeld voor het verzorgen van pensioenupdates voor het Bestuur. Verder is door het bestuurders (en commissieleden) in 2013 regelmatig deelgenomen aan Pensioenseminars.

Beleggingsbeleid

Economische ontwikkelingen in 2013

Algemene economische ontwikkelingen hebben directe invloed op de beleggingen van PF NIBC. Daarom wordt hier eerst een beeld geschetst van de algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied in het jaar 2013.

Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied

Algemene economische ontwikkelingen hebben directe invloed op de beleggingen van PF NIBC. Daarom wordt hier eerst een beeld geschetst van de algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied in het jaar 2013.

A) Algemeen

Voorzichtig economisch herstel

Terwijl in 2012 werd gevreesd voor negatieve geo-politieke uitkomsten die de financiële markten zouden overheersen– (in het bijzonder de Europese schuldencrisis) was deze zorg er in 2013 niet. Hoewel de crisis in Cyprus in het begin van het jaar tot een toename van spanning leidde, bleek dit slechts van korte duur. De uitgebreide mogelijkheden voor interventie door de ECB zorgden voor een toenemend vertrouwen in vooral de perifere markten. De wereldwijde economische groei bleef bescheiden. Op regionaal niveau wist de eurozone voorzichtig uit de recessie te klimmen en vertoonde het Verenigd Koninkrijk een bijzonder sterk herstel. Binnen de eurozone lieten met name de perifere landen, zoals Italië en Spanje een sterke mate van opwaarts momentum zien. De economische bedrijvigheid in de Verenigde Staten hield stand ondanks enige bezorgdheid over de korte shutdown van de regering en discussies over het schuldenplafond. De Japanse economie bleef robuust na een sterke opleving aan het einde van vorig jaar. Opkomende economieën bleken de grote uitzondering als gevolg van afzwakkende groeivoorzichten in belangrijke landen, zoals Brazilië en China. Politieke uitdagingen in landen als Turkije en Thailand eisten eveneens hun tol in de regio. De wereldwijde inflatie was min of meer stabiel, hoewel de inflatie in de eurozone uitkwam onder de 2% doelstelling van de ECB.

Monetair beleid

Speculaties rondom de timing van het afbouwen van de steunaankopen in de VS (tapering), domineerden het nieuws. In december besliste de Federal Reserve om het tempo van het aankopen van obligaties te verlagen. Gedurende het jaar werd ook de volledige omvang van de beleidsversoepeling in Japan duidelijker. In het Verenigd Koninkrijk werd door de nieuwe gouverneur van de Bank of England, Mark Carney, een formeel vooruitkijkend kader geïmplementeerd. Hierbij werd onder andere de rente gekoppeld aan de werkloosheid. Als reactie op lagere inflatie heeft de ECB tegen het einde van het jaar haar rente verlaagd.

Impact op financiële markten

Versoepeling van monetair beleid en groeiend economisch momentum in ontwikkelde landen leidden gedurende het jaar tot positieve rendementen voor risicovollere beleggingen zoals aandelen en bedrijfsobligaties. Als gevolg van de verbeterde macro-economische omstandigheden stegen de rentes in de ontwikkelde markten. De uitzondering hierop waren de perifere landen in Europa. Door verschillende factoren versterkte het vertrouwen van beleggers in deze landen. Dit resulteerde in een aanzienlijke daling van de obligatierentes.

B) Aandelen

Japanse aandelen behoorden (in lokale valuta) tot de best renderende aandelen in 2013. Hierbij werd geprofiteerd van de inzet van de nieuwe Japanse regering om de economie op gang te krijgen. Ook de Amerikaanse aandelenmarkt steeg sterk (32% in USD) als gevolg van het soepele monetaire beleid, stabiele economische groei en verbetering van de bedrijfswinsten. Aandelen in de eurozone stegen gemiddeld met 25%. In de tweede helft van het jaar was er een sterkere groei dan in andere regio's, gesteund door een sterk momentum in de perifere landen. Aandelen uit opkomende markten hadden een meer wisselvallig jaar, met een stijging van slechts 3% in lokale valuta en een verlies in Euro termen.

C) Staatsobligaties

Vanaf historisch lage waarden stegen de rentes in ontwikkelde landen, mede als reactie op de aankondiging dat de afbouw van het aankopen van obligaties in de VS spoedig zou beginnen. In de eurozone steeg de rente op Duitse 10-jarige staatsobligaties van 1,3% naar 1,9%. In perifere landen, zoals Ierland en Spanje, zijn obligatierentes vanaf hun hoge niveaus gedaald als gevolg van verbeterde economische omstandigheden en aanhoudende steun vanuit de ECB. De stijging in rentes in Europa zorgden per saldo voor negatieve rendementen op Europese staatsobligaties gedurende het jaar.

D) Overige beleggingen

Bedrijfsobligaties profiteerden van het herwonnen vertrouwen onder beleggers en de behoefte aan rendement. Obligaties van opkomende markten daarentegen daalden fors in waarde, dit vooral als gevolg van de stijgende Amerikaanse obligatierente en de bezorgdheid van investeerders over tekorten op de lopende rekening in landen zoals Brazilië en Zuid-Afrika.

E) Valuta

De Yen daalde met meer dan 20% ten opzichte van de US Dollar als gevolg van de monetaire verruiming door de Japanse centrale bank. Echter, ten opzichte van de Euro daalde de Dollar op haar beurt met 4,5% als gevolg van de verbeterde economische dynamiek in de eurozone en de terughoudendheid van de ECB voor verdere monetaire versoepeling. Valuta's van opkomende markten daalden in reactie op de stijgende Amerikaanse rente en bezorgdheid over tekorten op de lopende rekening.

Beleggingsbeleid PF NIBC

Algemeen

Het vermogensbeheer van PF NIBC is uitbesteed aan één vermogensbeheerder, te weten BlackRock Advisors Limited (BlackRock). Daarnaast is een deel van de vastrentende beleggingen in eigen beheer ondergebracht bij Kas Bank

Passief beleggingsbeleid / buy and hold strategie

Aan BlackRock is een zogeheten passief mandaat verstrekt. Dit wil zeggen dat PF NIBC haar beleggingen in een aantal beleggingsfondsen met verschillende soorten assets heeft ondergebracht die gebaseerd zijn op relevante indices. Met het passief beheer van de portefeuille beoogt PF NIBC tegen relatief lage kosten de benchmarks (nagenoeg) te volgen.

In eigen beheer wordt een aantal vastrentende beleggingen aangehouden, die in de huidige opzet niet konden worden ondergebracht bij Blackrock. Het betreft beleggingen in Nederlandse RMBS, covered bonds en Nederlandse staatsobligaties. Voor de beleggingen in eigen beheer wordt een buy and hold strategie gevolgd, dat wil zeggen dat de beleggingen worden aangekocht

om vervolgens voor de langere termijn te worden aangehouden, tenzij gewijzigde omstandigheden vragen om aanpassing van de portefeuille.

Beleggingsmix

In 2012 heeft de meest recente ALM studie plaatsgevonden. In deze studie is op basis van de huidige financiële positie van PF NIBC en de actuele stand van de financiële markten een analyse uitgevoerd naar de best passende beleggingsmix voor PF NIBC. Zoals eerder ook al toegelicht onder 'Beleggingsbeleid' heeft het bestuur op basis van deze ALM studie besluiten genomen aangaande de strategische en tactische beleggingsmix voor de komende jaren. De ten doel gestelde beleggingsmix van PF NIBC (de strategische beleggingsmix) bestaat voor 60%-80% uit vastrentende waarden en voor 20%-40% uit zakelijke waarden.

Ultimo 2013 zag de asset mix er als volgt uit:

	Feitelijke mix	Strategische mix
– Vastrentende waarden	68,2%	60%-80%
• Staats obligaties:	8,7%	
• Corporate Bonds index Fund:	13,5%	
• Swapfondsen (diverse looptijden):	37,2%	
• Nederlandse RMBS:	6,8%	
• Covered Bonds	2,0%	
– Zakelijke waarden:	30,1%	20%-40%
• Europese aandelen:	12,9%	
• Wereld aandelen:	13,3%	
• Aandelen in Emerging Markets:	3,0%	
• Aandelen Europees vastgoed:	0,9%	
– Liquiditeiten:	1,7%	0%-10%
Totaal:	100,0%	

Valutabeleid

Met de keuze om in wereldaandelen te beleggen wordt PF NIBC blootgesteld aan valuta-effecten. Om deze effecten gedeeltelijk teniet te doen sluit PF NIBC valutatermijncontracten af, waardoor de effecten van valutabewegingen in de belangrijkste valuta (USD, JPY en GBP) grotendeels (80%) worden afgedekt. De valuta-effecten voortvloeiend uit de beleggingen in aandelen Emerging Markets worden (voor zover dat al mogelijk zou zijn) niet afgedekt omdat het resultaat hiervan tot het beleggingsresultaat van het fonds gerekend moet worden.

Rentehedging

De verplichtingen van een pensioenfonds worden sinds de invoering van het FTK op basis van de geldende RTS gewaardeerd. Dit betekent dat een verschil in duratie tussen de verplichtingen en de beleggingen tot rentegevoeligheid leidt. Op basis van een rentegevoeligheidsanalyse wordt periodiek vastgesteld in welke mate afdekking van het renterisico zou moeten plaatsvinden voor PF NIBC. Op basis van de ALM studie heeft het Bestuur besloten tot een bandbreedte voor de mate van rentehedging. Deze bandbreedte bedraagt 50%-70%. De mate van rente afdekking blijft echter niet constant, maar is onder andere onderhevig aan veranderingen in de rentestand en de omvang en duratie van de verplichtingen. De beleggingscommissie volgt de bewegingen intensief en informeert en adviseert het Bestuur de mogelijkheden en de te nemen stappen. Het Bestuur heeft, mede in het licht van de huidige lage rente gekozen voor een rente afdekkingspositie onder in de gedefinieerde bandbreedte. Het renteafdekkingspercentage op basis van de Basis Point Value methode op de swaprentecurve van PF NIBC bedraagt ongeveer 53%.

Jaarlijkse vergoedingen beleggingen

Blackrock (passief mandaat)

De gemiddelde jaarlijkse beheerfee die aan BlackRock betaald moet worden, bedraagt op basis van de huidige portefeuille 11,3 basispunten. Dit betekent op basis van het gemiddeld beheerd vermogen over 2013 van €195 miljoen een beheerfee van € 220.000.

Kasbank (buy and hold)

De gemiddelde jaarlijkse beheerfee die aan Kasbank betaald moet worden, bedraagt op basis van de huidige portefeuille ongeveer 1,7 basispunt. Dit betekent op basis van het gemiddeld beheerd vermogen over 2013 van € 25 miljoen een bewaarnemingsvergoeding van € 4.000.

ING ICS (beleggingsadministratie)

De beleggingsadministratie en de rapportages worden door AZL verzorgd. De kosten voor deze dienstverlening bedragen € 28.000 per jaar. Voor het afsluiten van de valutacontracten en liquiditeitenbeheer wordt €12.000 in rekening gebracht.

In totaliteit bedragen de kosten, bij de huidige omvang van de beleggingsportefeuille, voor het beheren en administreren van de beleggingsportefeuille derhalve circa € 265.000 per jaar.

Performance 2013

Fondsen	Relatieve		
	Verhouding Per jaar ultimo	Rendement Benchmark	Rendement fondsen
Aandelen			
Europese aandelen	12.90%	22.13%	22.74%
Wereldaandelen	13.30%	21.20%	21.38%
Aandelen in Emerging markets	3.00%	-6.81%	-6.25%
Aandelen in Europees vastgoed	0.90%	3.53%	3.68%
Vastrentende Waarden			
<i>Beheer Blackrock (passief)</i>			
Corporate Bonds	13.50%	1.98%	1.95%
Swapfondsen (div looptijden) / incl. cashfund	37.20%	-8.03%	-8.02%
<i>Eigen beheer (buy and hold)</i>			
Nederlandse RMBS, covered bonds, staatsobligaties	17.50%	-4.98%	-2.71%
Liquiditeiten			
Cash	1.70%	0.23%	0.20%
Valutahedge effect		0.54%	0.59%
Totaal	100.00%	1.09%	1.34%

Risicoparaagraaf

Inleiding

Bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan wordt PF NIBC geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur heeft zijn beleid in de Actuariële en Bedrijfs Technische Nota (ABTN) verwoord. Algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid en
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. Begin 2012 heeft PF NIBC door Mercer een ALM studie laten uitvoeren.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van PF NIBC wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie spelen zowel de huidige als de toekomstige financiële positie een rol.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het PF NIBC ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. PF NIBC heeft in het kader van de evaluatie van het herstelplan een continuïteitsanalyse laten uitvoeren. PF NIBC, werkgever NIBC en overige belanghebbenden bij het fonds werken momenteel aan de toekomstige houdbaarheid van de pensioenregeling en financiële opzet daarbij (zie "pensioenherziening 2015"). Uitgaande van een (veronderstelde) kostendekkende financiële opzet wordt de consistentie-toets wel gehaald. Zodra de aangepaste regeling en financiële opzet daarbij is vastgesteld zal het gehele beleidskader wederom getoetst worden.

PF NIBC heeft een crisisplan opgesteld waarin een beschrijving wordt gegeven van de maatregelen die het Bestuur op korte termijn effectief kan inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Daarnaast heeft PF NIBC de door haar uitgevoerde risico analyse opgenomen in het hoofdstuk Risicomanagement van de ABTN.

Het risicomodel van DNB bevat voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (VEV) past PF NIBC de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortel formule (S1 t/m S6). Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's zijn opgenomen in de "risicoparaagraaf" in de jaarrekening. Het VEV wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. De hoogste van de twee wordt voor de vaststelling van het VEV gehanteerd.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor een pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van een pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten vermindert. Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1);
- Zakelijke waarden risico (S2);
- Valuta risico (S3);
- Grondstoffenrisico (S4);
- Kredietrisico (S5); en
- Verzekeringstechnisch risico (S6).

Renterisico (S1)

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch loopt een fonds een renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker in waarde toenemen dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving van actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het VEV voor dit risico te bepalen. Om de aanwezige mismatch te beperken, heeft PF NIBC het renterisico door middel van swapfondsen en obligaties gedeeltelijk afgedekt. De gestelde bandbreedte voor strategische rente afdekking is 50%-70%. Ultimo 2013 bedroeg de rente afdekking bijna 49% op basis van de door DNB voorgeschreven wijze van berekening van het renterisico. Op basis van de door PF NIBC gehanteerde methode op swapcurve bedroeg de renteafdekking ongeveer 53%.

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerende zaken zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor bewust risico. Om het zakelijke waarden risico te beheersen kent PF NIBC een strategische allocatie van 20%-40% in de zakelijke waarden. Ultimo 2013 had PF NIBC een allocatie in zakelijke waarden van 30%. Het risico wordt door passief te beleggen in indexfondsen verkleind. Hierbij is tevens gekozen voor spreiding over sectoren en regio's.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen verslechtert. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta ten opzichte van de euro verslechtert betekent een risico voor een pensioenfonds, omdat de verplichtingen veelal in euro's luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een vreemde valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta. Het beleid van PF NIBC is om het valutarisico van koersbewegingen in USD, GBP en JPY af te dekken voor de beleggingen in het wereldaandelenfonds. Hiermee worden de valuta effecten voor de beleggingen in dit fonds grotendeels (80%) afgedekt door op drie maandsbasis valutahedges af te sluiten. Daarnaast belegt PF NIBC voor een beperkt deel in een Emerging Markets fonds. De valuta in dit fonds zijn bewust niet afgedekt (voor zover dit al mogelijk zou zijn), omdat valutaresultaten onderdeel zijn van de resultaatverwachtingen van dit fonds.

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. PF NIBC heeft ervoor gekozen om niet in deze assetclass te beleggen en volgt dit risico niet actief.

Kredietrisico (S5)

Bij kredietrisico komt het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen. PF NIBC volgt de kredietwaardigheid van haar beleggingen nauwgezet.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat een pensioenfonds aan verzekeringstechnische risico's bloot. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds. Het beleid van PF NIBC is dat de meest recente prognoses van het AG op het gebied van overlevingstafels worden gevolgd. Voor het boekjaar 2013 betekent dit dat de prognosetafel 2012 -2062 (Startjaar 2014) van toepassing is verklaard. Daarnaast vindt er een correctie plaats op basis van procentuele ervaringssterfte. PF NIBC hanteert de ervaringssterfte van "inkomensklasse hoog". Hiermee tracht PF NIBC de verzekeringstechnische risico's zoveel mogelijk te mitigeren.

De bovenstaande risicocomponenten (S1 t/m S6) vormen samen het vereist vermogen. Daarnaast worden ook de overige risicocomponenten in ogenschouw genomen die een financieel risico kunnen vormen, S7 t/m S10 achtereenvolgens het liquiditeitsrisico, concentratierisico, operationeel risico en risico actief beheer.

Liquiditeitsrisico (S7)

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. PF NIBC houdt een liquiditeitsbuffer aan. Daarnaast belegt PF NIBC alleen in beleggingsfondsen met een goede verhandelbaarheid.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Door de spreiding van de beleggingen van PF NIBC over sectoren en regio's wordt het concentratierisico verkleind.

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, fouten van mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL N.V. en ING Asset Management BV. Deze partijen hebben een ISAE3402 rapportage. Door het overleggen van deze rapportage toont de derde partij aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de ISAE3402 rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie aan een uitvoerder uitbesteedt verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Actief beheer Risico (S10)

Actief beheerrisico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger risico actief beheer. Dit verhoogd risico komt tot uitdrukking in een verhoogde schok voor de betreffende categorie. PF NIBC voert een deel van de vastrentende portefeuille in eigen beheer uit op basis van een "buy and hold strategie" en sluit hiermee goed aan bij het passieve mandaat dat is ondergebracht bij BlackRock. Het actief beheer risico is door de gekozen constructie vrijwel nihil.

Overige risico's

Inflatierisico

PF NIBC kent een voorwaardelijk toeslagenbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijk voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd. Aangetoond is dat het toeslagenbeleid, ook in financieel mindere tijden, consequent wordt uitgevoerd.

PF NIBC belegt niet in specifieke producten die gelinkt zijn aan de ontwikkeling van inflatie. Wel heeft PF NIBC bewust gekozen voor een gedeeltelijke renteafdekking, hetgeen een dempende werking heeft op het inflatierisico.

Sponsorrisico

PF NIBC heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het pensioenfonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het pensioenfonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn ondermeer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstremming tussen het pensioenfonds en de sponsor. Bij PF NIBC is het sponsorrisico ook beschreven in het crisisplan.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan de toegenomen maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen.

Uitbestedingsrisico

Het Bestuur heeft met behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het Bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het Bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d. Daardoor ontbreekt eveneens zicht op de werkelijke uitvoeringskosten. Het Bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL N.V. is verbonden. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert PF NIBC zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. PF NIBC beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de PW bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstrooming en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden ten minste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie- en procuratiesystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Voor wat betreft de uitbestedingsrisico's kan worden opgemerkt dat het Bestuur met AZL N.V. over de dienstverlening inclusief de SLA overleg heeft gevoerd. Om aan de behoefte van haar klanten aan zekerheid en daarmee aan kwaliteitsgaranties tegemoet te komen, heeft AZL N.V. een ISAE3402 rapportage verstrekt. Ten behoeve van deze ISAE3402 rapportage zijn in eerste instantie de processen nauwgezet onderzocht en duidelijk en gedetailleerd beschreven. Aan de processen zijn beheersingsdoelstellingen gekoppeld met betrekking tot de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid. De externe accountant van AZL heeft gecontroleerd of de beheersingsdoelstellingen op alle punten goed zijn gewaarborgd.

Voorts wordt het Bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld om de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Omdat het merendeel van de fondsen de IT heeft uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico geworden. Dit geldt ook voor PF NIBC. Het risico wordt gemanaged als omschreven bij het uitbestedingsrisico.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, de medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen.

PF NIBC heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. Daarnaast toetst DNB nieuwe bestuursleden op deskundigheid en integriteit.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat men als fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid. Dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het Bestuur de volgende maatregelen genomen:

- PF NIBC heeft Mercer (Nederland) B.V. als bestuursadviseur aangesteld. Mercer (Nederland) B.V. toetst bij wetswijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het Bestuur.
- PF NIBC heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
- PF NIBC ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
- PF NIBC werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het PF NIBC eigen communicatiedoelinden.
- Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft PF NIBC activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme van controle van de ene door de andere partij ontstaat.
- Jaarlijks vinden er controles plaats door de actuaire en de accountant. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Het Bestuur zorgt ervoor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze genoemde risico's geven wel een indicatie over de juridische weerbaarheid.

Pensioenactualiteiten 2013

A) Pensioenakkoord, FTK, Aanpassen Pensioenleeftijd, Convenant Van Leeuwen,

Pensioenakkoord en Witteveenkader

In december 2013 hebben het kabinet, D66, Christenunie en SGP een principe pensioenakkoord bereikt. Het akkoord houdt in dat de fiscale mogelijkheden tot belastingvriendelijke pensioenopbouw met ingang van 2015 verder worden beperkt. Het gaat onder meer om de volgende maatregelen:

- Het fiscaal toegelaten opbouwpercentage wordt verlaagd. Het jaarlijkse opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bij pensioenrichtleeftijd 67 jaar op middelloonbasis gaat van 2,15% (2014) naar 1,875%.
- De mogelijkheid tot fiscaal vriendelijke pensioenopbouw wordt beperkt tot een pensioengevend inkomen van maximaal € 100.000,-. Daarboven wordt het mogelijk een lijfrente voorziening te treffen die betaald wordt uit het netto inkomen. Deze voorziening zal grosso modo overeenkomen met een pensioenopbouw van 1,875% van het gemiddeld verdiende loon.
- DNB gaat toezicht houden om te bewerkstelligen dat de hervorming van de pensioenopbouw leidt tot daadwerkelijke daling van de premies.
- Er wordt gewerkt aan een pensioenregeling voor ZZP'ers.
- Er komt een mogelijkheid om het werknemersdeel van de pensioenpremie in te zetten voor de aflossing van de hypotheekschuld eigen woning.

In het regeerakkoord van het huidige kabinet was de verdere beperking van het fiscale pensioenakkoord (Witteveenkader) reeds aangekondigd. Dit in aanvulling op de hierboven al genoemde verlaging van het fiscaal toegelaten opbouwpercentage. De fiscale faciliteit (Witteveenkader) houdt in dat pensioen gedurende de opbouwfase onbelast is indien de pensioenopbouw binnen dit kader blijft. De pensioenuitkering is daarentegen belast. Voor het deel van het inkomen boven de € 100.000,- is deze zogenoemde omkeerregel volgens het pensioenakkoord niet langer van toepassing.

Financieel toetsingskader

Als inwerkingtredingsdatum van het nieuwe Financieel Toetsingskader (FTK) voor pensioenfondsen gaat staatssecretaris Klijnsma nog steeds uit van 1 januari 2015. Dit houdt in dat pensioenfondsen voorbereidingen zullen moeten treffen voor het nieuwe pensioencontract. Hiervoor dienen pensioenfondsen een transitieplan op te stellen, waaraan in 2014 invulling gegeven moet worden. Op het gebied van contractkeuze lijkt deze invulling overigens eenvoudiger geworden door de brief van de staatssecretaris van 1 oktober 2013. Hierin werd de keuze tussen nominaal en reëel losgelaten en van één contractvariant uitgegaan waarbij de voordelen van beide modellen verbonden worden. Ook invaren is dan volgens deze brief niet meer aan de orde. Uitdagend blijft vanzelfsprekend om helder te communiceren over het nieuwe pensioencontract. De materie blijft echter aan veranderingen onderhevig. In het niet gepubliceerde voorstel aan de Raad van State lijken toch andere keuzen mogelijk.

Nieuw convenant 'Van Leeuwen' over inloop-/uitlooprisico

In 2010 is het Van Leeuwen convenant tot stand gekomen. In dat convenant ontbraken nog afspraken ten aanzien van inloop- en uitlooprisico's bij arbeidsongeschiktheidsdekkingen in pensioenregelingen, omdat hierover tussen de verzekeraars en pensioenfondsen geen overeenstemming kon worden bereikt. In 2013 is een aanvulling op dit convenant tot stand gekomen ten aanzien van arbeidsongeschiktheidsdekkingen in pensioenregelingen.

Hoofdlijnen van het convenant zijn:

- a) Men is gedekt voor arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling als men tijdens het deelnemerschap ziek is geworden. Hiervoor bestaande ziekte/arbeitsongeschiktheid is dus uitgesloten, maar men is wel gedekt voor het uitlooprisico.
- b) Een toename van arbeidsongeschiktheid na aanvang van de verzekering is bij arbeidsongeschiktheidspensioen gedekt door de oude uitvoerder en bij premievrijstelling door de nieuwe uitvoerder.
- c) Er worden geen carenz- en wachttijden gehanteerd.

- d) Mocht iets in strijd zijn met de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte dan zoekt de uitvoerder een passende oplossing die recht doet aan de doelstelling van het convenant.

Het convenant geldt vanaf 2014. Het betreft afspraken tussen de uitvoerders, maar er kan geen rechtstreeks beroep op worden gedaan door verzekerden. Er zal dus op moeten worden gelet of en in hoeverre die afspraken door uitvoerders worden verwerkt in de producten.

B) Uitvoering

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Deze Wet is op 7 augustus 2013 in werking getreden. Pensioenfondsen hebben tot 1 juli 2014 de tijd om hun bestuursmodel aan te passen aan de nieuwe vereisten. Eind 2013 heeft DNB aan pensioenfondsen een brief gestuurd ter onderzoek naar de keuze voor een bestuursmodel en de overwegingen die daarbij zijn gemaakt. In de periode van 1 januari tot 1 april 2014 kan het totaalpakket aan wijzigingen in de governance aan DNB voorgelegd worden, waaronder bijvoorbeeld ook de aangepaste concept statuten. De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet aan de Eerste en de Tweede Kamer gezonden. Dit ontwerpbesluit zal voor advies voorgelegd worden aan de Raad van State. Het besluit bevat een nadere uitwerking van een aantal regels die samenhangen of voortvloeien uit de Wvbp. Daarnaast bevat het nadere regels voor het niet uitvoerend deel van het bestuur en de onafhankelijke voorzitter in het omgekeerd gemengd bestuursmodel. Ook is een bepaling opgenomen inzake het schorsen of ontslaan van bestuurders door de Raad van Toezicht. Dit ontwerpbesluit draagt tevens zorg voor de wettelijke verankering van de op 16 september gepresenteerde Code Pensioenfondsen, de opvolger van de Principes voor goed pensioenfondsenbestuur.

Waardeoverdracht

Het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet dat door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Eerste en de Tweede Kamer is gestuurd bevat een passage over waardeoverdrachten in geval de dekkingsgraad van het pensioenfonds onder de 100% is geraakt. Een ontvangende pensioenuitvoerder moet nu binnen een maand na herleving van de plicht tot waardeoverdracht een verzoek tot opgave van informatie bij de overdragende pensioenuitvoerder doen. Deze periode wordt in het ontwerpbesluit verlengd tot drie maanden. Dit in verband met de wisselende dekkingsgraden van pensioenfondsen die er toe leiden dat op korte termijn perioden van opschorting en herleving van de plicht tot waardeoverdracht elkaar snel opvolgen.

Rol ondernemingsraad bij pensioenfondsen

Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen is door het kamerlid Omtzigt een amendement ingediend met als doel bestaande medezeggenschaplacunes van de ondernemingsraad bij pensioenfondsen weg te nemen. Dit amendement is aangenomen en wordt opgenomen in artikel 27 van de Wet op de ondernemingsraden. Doel van het amendement is te voorkomen dat besluiten worden genomen over pensioen zonder medezeggenschap ten aanzien van drie specifieke situaties bij pensioenfondsen:

- de ondernemingsraad krijgt instemmingsrecht bij de totstandkoming van een pensioenovereenkomst die wordt ondergebracht bij een ondernemingspensioenfonds net als nu reeds het geval is bij pensioenovereenkomsten die worden ondergebracht bij een pensioenverzekeraar of premiepensioeninstelling;
- de ondernemingsraad krijgt ook instemmingsrecht bij vaststelling of intrekking van een pensioenovereenkomst die wordt ondergebracht bij een niet verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds, dus bij vrijwillige aansluiting en vertrek;
- de ondernemingsraad krijgt instemmingsrecht over voorgenomen besluiten van de ondernemer die deelneemt aan een verplicht gestelde pensioenregeling maar uitsluitend voor zover de pensioenovereenkomst niet verplicht is gesteld. Een voorbeeld daarvan is een excedent-regeling die ook kan worden uitgevoerd door een verzekeraar. Ook in dit geval heeft de ondernemingsraad instemmingsrecht over zowel vaststelling als intrekking. Het instemmingsrecht is bij verplicht gestelde pensioenfondsen dus beperkt tot dat deel van de pensioenovereenkomst dat niet verplicht is (onderbrenging en exit).

Code Pensioenfondsen

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. Deze bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook in op de daaraan gekoppelde thema's. Hierbij kan gedacht worden aan benoemingen en zittingstermijnen. Ook komen onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen aan bod. Een speciale monitoringcommissie gaat toezien op de naleving van de code. De commissie gaat daarover jaarlijks schriftelijk rapporteren aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid.

Aanpassingen Pensioenwet in verband met verbetering communicatie

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaat de Pensioenwet aanpassen, waardoor de communicatieverplichtingen voor pensioenuitvoerders om hun deelnemers goed te informeren over de aanvullende pensioenen, worden aangescherpt. In een brief aan de Tweede Kamer schreef de minister dat het noodzakelijk is dat pensioendeelnemers in één oogopslag kunnen zien welke uitkering men kan verwachten, wat de risico's zijn en wat iemand zelf kan doen als dat nodig is.

De belangrijkste aanpassingen zijn dat informatie over de koopkracht van het pensioeninkomen en de gevolgen van de pensioenrisico's op dezelfde wijze gecommuniceerd moeten worden, dit door middel van een drie lagen systeem. In de eerste laag informatie (de schriftelijke standaardinformatie) komen alleen de belangrijkste zaken aan bod. Er komt een tweede laag met ingewikkeldere informatie, bijvoorbeeld via internet of na een verzoek van de betrokkene. Verder komt er meer ruimte voor maatwerk voor pensioenuitvoerders op het communicatievlak, waarbij er in de lijn van de tijdgeest meer mogelijkheden komen voor digitale informatieverstrekking.

Vooruitzichten 2014

Naar aanleiding van de ontwikkelingen op de financiële markten en aanhoudende politieke onzekerheid doet het Bestuur geen uitspraken over de vooruitzichten voor het jaar 2014.

Begin 2014 heeft PF NIBC de voortgang op het herstelplan geëvalueerd. Uit hoofde van de evaluatie bleek een tijdig herstel van de dekkingsgraad tot de vereiste dekkingsgraad naar verwachting mogelijk is. Uit hoofde van het herstelplan zijn aanvullende maatregelen daarom niet noodzakelijk.

Al geruime tijd volgt het Bestuur de ontwikkelingen op het gebied van mogelijke aanpassingen op de pensioenregeling als gevolg van de aangekondigde wijzigingen op de wettelijke kaders. Door de steeds veranderende plannen, uitgangspunten en implementatiedata van wetgever en sociale partners zijn definitieve keuzen door het Bestuur en andere belanghebbenden voor het uitzetten van een richting lastig. Inmiddels is de pensioenregeling voor 2014 aangepast aan de fiscale vereisten en is de pensioencommissie, met alle belanghebbenden, gestart met de voorbereiding op de pensioenherziening 2015. Het Bestuur zal een actieve en constructieve bijdrage leveren aan het pensioenherzieningstraject.

Vaststelling van het bestuursverslag:

Den Haag, 4 juni 2014

Het Bestuur

Drs L.W. Punt
voorzitter ¹⁾

Drs F.J. van der Scheer
penningmeester

Drs. I.J.S.M. van Rhijn
vice voorzitter

mevrouw Mr J.E.M. Jansen ¹⁾
lid

Mr J.A. Nagtegaal
secretaris

Mr J.J. Stokman
lid

1) *Onder voorbehoud van instemming van DNB.*

Verslag Verantwoordingsorgaan

Verklaring Verantwoordingsorgaan

Doel

Het Verantwoordingsorgaan focust zich op de algemene informatie die gedurende het jaar wordt verstrekt door het (bestuur van het) Pensioenfonds zelf zoals notulen en vergaderstukken van het bestuur, alsmede de rapportages van onder andere de externe accountant, de actuaris en de certificerende actuaris. In dit kader wordt het Verantwoordingsorgaan ook betrokken bij meer incidentele gebeurtenissen als bijvoorbeeld de driejaarlijkse toetsing van het Pensioenfonds door de Visitatiecommissie en rapportages naar aanleiding van ALM-studies alsmede continuïteits-analyses.

Indien daar aanleiding voor is en/of daarom wordt gevraagd, brengt het Verantwoordingsorgaan adviezen uit. Ongevraagd advies uitbrengen behoort nadrukkelijk ook tot de mogelijkheden indien het Verantwoordingsorgaan dit gewenst acht.

De adviezen van het Verantwoordingsorgaan richten zich op de vraag of het bestuur van het Pensioenfonds, naar de mening van het Verantwoordingsorgaan, bij haar beleid daarvan op een evenwichtige manier rekening houdt en heeft gehouden met de belangen van alle (ex-) deelnemers van het fonds. Het Verantwoordingsorgaan geeft daarnaast een oordeel over het handelen van het bestuur en beleidskeuzes naar de toekomst.

Oordeel

Ten aanzien van de dekkingsgraad worden twee methodes gebruikt: de door de toezichthouder voorgeschreven berekeningsmethodiek op basis van de Ultimate Forward Rate (UFR) en de dekkingsgraad op basis van de marktrente.

Ten aanzien van de eerste methode, de UFR, constateert het Verantwoordingsorgaan over 2013 dat de dekkingsgraad opnieuw is toegenomen, van 109.3% naar 113.9%. Daarmee is de dekkingsgraad boven de minimaal vereiste dekkingsgraad (104.3%) en boven de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix (112.9%), maar nog onder de vereiste dekkingsgraad van 114.4% op basis van de feitelijke beleggingsmix. Het bestuur van het Pensioenfonds verwacht, naar aanleiding van bovengenoemde ontwikkeling, dat het herstel voldoende zal zijn om tijdig uit de situatie van een reservetekort te komen en heeft derhalve besloten geen aanvullende maatregelen te nemen. Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat de ontwikkeling van de dekkingsgraad, welke dus voorloopt op het Herstelplan, en de verwachtingen dit besluit van het bestuur rechtvaardigen. Dat de ontwikkeling van de dekkingsgraad inmiddels boven die van het in 2009 vastgestelde Herstelplan ligt beoordeelt het Verantwoordingsorgaan als een goede prestatie van de zijde van het fonds.

Het Verantwoordingsorgaan is het met het bestuur eens dat de dekkingsgraad op basis van de marktrente een beter beeld van de werkelijke stand van zaken geeft. Deze steeg van 101.8% naar 109.2%, hoewel nog steeds aanzienlijk onder de vereiste dekkingsgraad van 114.4 en daarmee nog steeds een belangrijk punt van aandacht.

Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur voldoende grip op en inzicht in het vermogensbeheer heeft, mede door de eerder doorgevoerde veranderingen met betrekking tot de informatievoorziening.

Het Verantwoordingsorgaan heeft waardering voor de wijze waarop het Pensioenfonds aandacht besteed aan de communicatie en algemene informatievoorziening, bijvoorbeeld middels brieven, de actuele web-site en de Pensioen-driedaagse. Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat, in het licht van de forse wijzigingen die per 2015 zullen (moeten) worden doorgevoerd, aandacht voor communicatie en informatie in de komende periode van nog groter belang zal worden.

Het algemeen oordeel van het Verantwoordingsorgaan is dan ook dat het bestuur van het Pensioenfonds haar statutaire en wettelijke taken over het afgelopen jaar naar behoren heeft vervuld en daarbij op evenwichtige wijze rekening gehouden heeft met de belangen van alle stakeholders. Bijzondere vermelding daarbij verdient het initiatief van het bestuur om te werken met aspirant-bestuursleden die, doordat zij meelopen met het bestuurlijk proces, op adequate wijze worden ingewerkt en waardoor de bestuurlijke en inhoudelijke continuïteit gewaarborgd kan worden

Tenslotte is het Verantwoordingsorgaan van mening dat zij haar taken naar behoren heeft kunnen uitvoeren op basis van de beschikbaar gestelde informatie.

Reactie Bestuur op Verklaring Verantwoordingsorgaan

Het bestuur is het Verantwoordingsorgaan erkentelijk voor alle werkzaamheden over het verslagjaar 2013. De verklaring van het Verantwoordingsorgaan geeft het Bestuur geen aanleiding tot opmerkingen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2013	2012
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken	2.012	1.999
Zakelijke waarden	65.289	52.424
Vastrentende waarden	152.466	156.841
Derivaten	377	411
	220.144	211.675
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken	123	146
Zakelijke waarden	9.696	8.479
Vastrentende waarden	13.993	12.562
Overige beleggingen en liquiditeiten	1.151	1.007
	24.963	22.194
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [3]	683	810
Vorderingen en overlopende activa [4]	1.054	747
Liquide middelen [5]	2.779	9.430
Totaal activa	249.623	244.856

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2013	2012
Stichtingskapitaal en reserves [6]	24.346	15.795
Achtergestelde lening o/g werkgever [7]	3.000	3.000
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [8]	196.256	202.443
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [9]	683	810
	196.939	203.253
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [10]	24.963	22.194
Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]	375	614
Totaal passiva	249.623	244.856

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [12]		
Directe beleggingsopbrengsten ¹⁾	983	277
Indirecte beleggingsopbrengsten ¹⁾	2.101	23.244
Kosten van vermogensbeheer	-265	-306
	2.819	23.215
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [13]		
Directe beleggingsopbrengsten	245	202
Indirecte beleggingsopbrengsten	1.040	2.075
	1.285	2.277
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen [14]	-127	302
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [15]	5.685	7.673
Premiebijdragen voor risico deelnemers [16]	2.557	2.956
Saldo van overdrachten van rechten [17]	-976	4
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [18]	-1.073	-600
Pensioenuitkeringen [19]	-4.884	-5.030

1) Voor omschrijving zie grondslagen

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2013	2012
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [20]		
Pensioenopbouw	-5.176	-5.842
Indexering en overige toeslagen	-362	7
Rentetoevoeging	-715	-2.941
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	4.896	5.032
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	49	50
Wijzigen marktrente	7.784	-9.327
Resultaat op sterfte	512	587
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.090	-20
Overige mutaties	34	-236
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methoden	-1.925	-2.006
	6.187	-14.696
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen [21]	127	-302
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [22]	-2.769	-4.633
Herverzekering [23]	-283	-462
Pensioenuitvoeringskosten voor rekening pensioenfonds [24]	0	0
Overige baten en lasten [25]	3	0
Saldo van baten en lasten	8.551	10.704
Bestemming van het saldo		
Reserve algemene risico's	6.029	9.960
Solvabiliteitsreserve	2.522	744
Saldo van baten en lasten	8.551	10.704

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2013	2012
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	5.686	9.173
Uitkeringen uit herverzekering ¹⁾	713	117
Technisch resultaat herverzekering	0	0
Overgenomen pensioenverplichtingen	233	217
Overige	2	0
	6.634	9.507
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-4.882	-5.023
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.209	-212
Premies herverzekering	-559	-565
Overige	-302	-45
	-6.952	-5.845
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	242	243
Verkopen en aflossingen beleggingen ²⁾	8.391	12.050
	8.633	12.293
Uitgaven		
Aankopen beleggingen ²⁾	-14.766	-7.718
Voldoening fees vermogensbeheer	-331	-285
	-15.097	-8.003
Mutatie liquide middelen	-6.782	7.952
Saldo liquide middelen 1 januari	9.431	1.479
Saldo liquide middelen 31 december	2.649	9.431

1) Vanuit het herverzekeringscontract met Nationale Nederlanden ontvangen uitkeringen.

2) Het betreft met name de verkoop van het LSF Cashfund en de aankoop van de RMBS, Coveres Bond en Staats obligatie portefeuille.

Aansluiting geldmiddelen vs. liquide middelen per 31 december

Liquide middelen

Rekening-courant onderneming

	2013	2012
Liquide middelen	2.779	9.430
Rekening-courant onderneming	-130	1
	2.649	9.431

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Voor vergelijkingsdoeleinden is de presentatie van de vergelijkende cijfers op enkele plaatsen aangepast. Dit heeft geen effect gehad op de waarde van het vermogen of het resultaat van voorgaand boekjaar.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Schattingswijziging

Ultimo 2013 is de opslag op de voorziening voor ingegane pensioenen verhoogd van 1% naar 2%. Het effect van de schattingswijziging op de (overige) Technische Voorzieningen ad 1.925 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Waardering**Algemene grondslagen**

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en overige beleggingen

De ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, gebaseerd op de onderliggende waarde.

Obligaties en obligatiefondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, gebaseerd op de onderliggende waarde.

Onroerende zaken

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingmodellen.

Reserve algemene risico's

Deze reserve dient ter opvang van de mutaties in de solvabiliteitsreserve, voor financiering van toeslagen en het dekken van andere algemene risico's. De hoogte van de reserve algemene risico's kan negatief zijn indien het Vereist Eigen Vermogen niet aanwezig is. Jaarlijks wordt, nadat de totale voorziening pensioenverplichtingen (met inbegrip van voorziening sterftetrend) en de

solvabiliteitsreserve op een voldoende peil gebracht, het resultaat van PF NIBC ten gunste dan wel ten laste van de reserve algemene risico's gebracht.

Solvabiliteitsreserve

Deze reserve dient ter opvang van het risico dat het fonds binnen 1 jaar beschikt over minder middelen dan de hoogte van de technische voorzieningen voor de pensioenverplichtingen (vastgesteld met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5%). In de jaarrekening wordt aansluiting gezocht bij de uitkomsten van de toereikendheidstoets. De hoogte van de solvabiliteitsreserve is gelijk aan de grens die in het Financieel Toetsingskader is gesteld voor het Vereist Eigen Vermogen.

Technische Voorzieningen voor risico pensioenfond

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Sterfte

Prognosetafel AG 2012-2062, startjaar 2014, met toepassing van ervaringssterfte conform inkomens klasse "hoog". Dit betekent dat de sterftekansen uit de gebruikte tafel met leeftijdsafhankelijke factoren zijn vermenigvuldigd. Op bijvoorbeeld leeftijd 65 bedraagt de correctiefactor voor mannen 68% en voor vrouwen 66%. Na leeftijd 65 lopen deze correctiefactoren geleidelijk op naar 100% op leeftijd 100.

Leeftijdsvaststelling

De leeftijden van de verzekerden zijn in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld. Hierbij is een gedeelte van een maand naar beneden afgerond. Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Rentevoet

De rentetermijnstructuur ultimo 2013 zoals gepubliceerd door DNB.

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2013 is deze rente gelijk aan 1,351%.

Opslagen

Op de voorziening pensioenverplichtingen voor ingegane pensioenen (zowel de voorziening voor de nominale pensioenen van de herverzekerder als de toeslagvoorziening op fondsgrondslagen) is een opslag gelegd van 1% in verband met nabetaling van overlijden. Voor excassokosten wordt een opslag berekend van 2%.

Herverzekeringen

Bij Nationale Nederlanden zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekerder. De waarde van de herverzekeringspolissen wordt berekend op dezelfde grondslagen als de voorziening pensioenverplichtingen. De afslag werd bepaald op basis van de spread en/of rating van de verzekerder. Dit risico wordt op nihil geschat.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico polishouders zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het fonds worden aangehouden.

Achtergestelde leningen

De achtergestelde lening wordt opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, rekening houdend met de rentestand op het moment van afsluiten van de achtergestelde lening. In de per 1 januari 2009 nieuw gesloten uitvoeringsovereenkomst is bepaald dat de achtergestelde lening (deels) kan worden afgelost indien de dekkingsgraad boven de 150% uitkomt. Indien dit niveau niet wordt bereikt blijft de omvang van de achtergestelde lening gelijk. De achtergestelde lening wordt in aanmerking genomen bij de vaststelling van de dekkingsgraad als onderdeel van het eigen vermogen. Gezien de dekkingsgraad van het fonds per 31 december 2013 wordt de reële waarde van de achtergestelde lening op nihil verondersteld. De achtergestelde lening is niet rente dragend.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde).

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de waarde van de uitstaande vordering.

Kosten

Alle uitvoeringskosten komen voor rekening van de werkgever. Daarmee is bij de vaststelling van de kostendeekkende premie reeds rekening gehouden. In de voorziening voor risico fonds is een excassovoorziening begrepen van 2% van de nettovoorziening. Voor ingegane pensioenen is de technische voorziening daarnaast verhoogd met 1% voor nabetaling bij overlijden.

Resultaatbepaling**Algemeen**

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt, voor wat betreft de aandelen verstaan het brutodividend voor aftrek van dividendbelasting, verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, leningen op schuldbekentenis en obligaties op basis van de boekwaarde; boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten en de beheerkosten van de beleggingen opgenomen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het kasstroomoverzicht is een weergave van de daadwerkelijke geldstroom van 1 januari t/m 31 december. Dus zonder rekening te houden met overloopposten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds ¹⁾

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken						
Vastgoed beleggingsfondsen	1.999	0	0	0	13	2.012
	1.999	0	0	0	13	2.012
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	52.424	2.989	0	0	9.876	65.289
	52.424	2.989	0	0	9.876	65.289
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	156.841	33.576	-28.994	220	-9.177	152.466
	156.841	33.576	-28.994	220	-9.177	152.466
Derivaten						
Valutaderivaten	411	0	-1.300	889	377	377
	411	0	-1.300	889	377	377
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	211.675	36.565	-30.294	1.109	1.089	220.144
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	211.675					220.144

1) PF NIBC heeft geen beleggingen in NIBC

Methodiek bepaling marktwaarde voor beleggingen voor Risico Pensioenfonds

Level 1 Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2 Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsafspraken (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3 Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1 en Level 2 Directe en Afgeleide markt- noteringen	Level 3 Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	Stand ultimo 2013	Stand ultimo 2012
Onroerende zaken	2.012	0	2.012	1.999
Zakelijke waarden	65.289	0	65.289	52.424
Vastrentende waarden	152.466	0	152.466	156.841
Derivaten	377	0	377	411
Totaal belegd vermogen	220.144	0	220.144	211.675

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Directe beleggingsopbrengsten ¹⁾	Indirecte beleggingsresultaten	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken						
Vastgoed beleggingsfondsen	146	26	-50	0	1	123
	146	26	-50	0	1	123
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	8.479	1.578	-1.545	43	1.141	9.696
	8.479	1.578	-1.545	43	1.141	9.696
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	12.562	2.388	-850	0	-107	13.993
	12.562	2.388	-850	0	-107	13.993
Overige beleggingen						
Money Market Fonds en Cash INGIM	1.007	5.117	-5.180	202	5	1.151
	1.007	5.117	-5.180	202	5	1.151
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	22.194	9.109	-7.625	245	1.040	24.963

1) De directe beleggingsopbrengsten zijn ingelegd en bestaan uit netto dividend en rendement uit cash posities.

Methodiek bepaling marktwaarde voor beleggingen voor Risico Deelnemers

Level 1 Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2 Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsafspraken (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3 Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1 en Level 2 Directe en Afgeleide markt- noteringen	Level 3 Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	Stand ultimo 2013	Stand ultimo 2012
Onroerende zaken	123	0	123	146
Zakelijke waarden	9.696	0	9.696	8.479
Vastrentende waarden	13.993	0	13.993	12.562
Overige beleggingen	1.151	0	1.151	1.007
Totaal belegd vermogen	24.963	0	24.963	22.194

	2013	2012
[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	810	508
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-127	302
Stand per 31 december	683	810
<p>Deze post betreft de herverzekeringen uit een aantal polissen uit een ouder contract bij Delta Lloyd alsmede de herverzekering van de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid bij Nationale-Nederlanden. Voor het gedetailleerd verloop wordt verwezen naar toelichting 9.</p>		
[4] Vorderingen en overlopende activa		
Verzekeringsmaatschappijen	211	648
Lopende intrest banken	777	36
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	777	36
Terugvorderbare dividendbelasting beleggingsrisico deelnemers	35	35
Terugvorderbare dividendbelasting beleggingen voor risico pensioenfondsen	31	28
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.054	747
[5] Liquide middelen		
Kas Bank (beleggingsrekening)	541	4.752
Kas Bank (tbv Collateral FX)	968	0
Kas Bank (t.b.v. valutahedge)	322	537
Blackrock (beleggingsrekening)	244	476
ING Bank N.V.	704	3.665
	2.779	9.430

Passiva	2013		2012	
[6] Stichtingskapitaal en reserves				
Stichtingskapitaal	0		0	
Reserve algemene risico's				
Stand per 1 januari	-9.933		-19.894	
Saldobestemming boekjaar	6.029		9.961	
Stand per 31 december	-3.904		-9.933	
Solvabiliteitsreserve				
Stand per 1 januari	25.728		24.985	
Saldobestemming boekjaar	2.522		743	
Stand per 31 december	28.250		25.728	
Totaal eigen vermogen	24.346		15.795	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	8.495	4,3%	8.715	4,3%
Het vereist eigen vermogen bedraagt (strategisch)	25.382	12,2%	25.728	12,7%
Het vereist eigen vermogen bedraagt (feitelijk)	28.250	14,4%	24.491	12,1%
De dekkingsgraad is	27.346	113,9%	18.795	109,3%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen inclusief de volledige waarde van de achtergestelde lening, gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. De berekening is als volgt: $(24.346 + 3.000 + 196.256) / 196.256 \times 100\% = 113,9\%$				
[7] Achtergestelde lening o/g werkgever				
Stand per 31 december	3.000		3.000	
In de per 1 januari 2009 nieuw gesloten uitvoeringsovereenkomst is bepaald dat de achtergestelde lening (deels) kan worden afgelost indien de dekkingsgraad boven de 150% uitkomt. Indien dit niveau niet wordt bereikt blijft de omvang van de achtergestelde lening gelijk. De achtergestelde lening wordt in aanmerking genomen bij de vaststelling van de dekkingsgraad als onderdeel van het eigen vermogen. Gezien de dekkingsgraad van het fonds per 31 december 2013 wordt de reële waarde van de achtergestelde lening op nihil verondersteld. De achtergestelde lening is niet rente dragend. Terugbetaling van de lening kan uitsluitend plaatsvinden na goedkeuring door DNB.				

	2013	2012
Technische voorzieningen		
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	202.443	187.747
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
- Pensioenopbouw	5.176	5.842
- Indexering en overige toeslagen	362	-7
- Rentetoevoeging	715	2.941
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-4.896	-5.032
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-49	-50
- Wijzigen marktrente	-7.784	9.327
- Resultaat op sterfte	-512	-587
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.090	20
- Overige mutaties	-34	236
- Wijziging van actuariële grondslagen en/of methoden	1.925	2.006
Stand per 31 december	196.256	202.443
Schattingwijziging		
Ultimo 2013 is de opslag op de voorziening voor ingegane pensioenen verhoogd van 1% naar 2%. Het effect van deze schattingswijziging ad 1.925 is als mutatie in het resultaat verwerkt.		
[9] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	810	508
Overlijden	-81	0
In/Revalideren	23	324
Verwachte uitkering	-74	-72
Intrest	3	12
Risicopremie	9	9
Wijziging rekenrente	-7	55
Schattingwijziging	0	5
Correctie	0	-31
Stand per 31 december	683	810
Totaal technische voorzieningen	196.939	203.253

	2013	2012
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
– Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	66.082	66.740
– Gewezen deelnemers	60.548	62.267
– Pensioengerechtigden	69.626	73.436
	196.256	202.443
[10] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	22.194	17.561
Stortingen	2.557	2.956
Onttrekkingen t.b.v. waardeoverdrachten	-1.073	-600
Rendement	1.285	2.277
Stand per 31 december	24.963	22.194

Toelichting voorziening voor risico deelnemers	Stand ultimo 2012	Stortingen	Onttrekkingen	Resultaat	Stand ultimo 2013
Excedent	17.107	1.921	-936	949	19.041
Vrijwillig	5.087	636	-137	336	5.922
Totaal	22.194	2.557	-1.073	1.285	24.963

[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva	2013	2012
Vooruit ontvangen bedragen volgend boekjaar	38	34
NIBC Bank N.V.	187	122
Belastingen en sociale premies	115	112
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	0	26
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	35	36
Herverzekeringen Nationale Nederlanden	0	284
	375	614

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met Mercer, AZL N.V. Heerlen, AZL Vermogensbeheer B.V. en Blackrock zijn meerjarige contracten afgesloten.

Verbonden Partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds NIBC ontvangen geen vergoeding van de Stichting voor de door hen verrichte werkzaamheden.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2013 had Stichting Pensioenfonds NIBC geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten	2013	2012
[12] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	15	69
Zakelijke waarden	218	188
Vastrentende waarden	638	11
Overige beleggingsopbrengsten	0	0
Subtotaal	871	268
Banken	0	14
Verzekeringsmaatschappijen	120	-10
Rekening-courant NIBC Bank N.V.	0	4
Waardeoverdrachten	-7	1
Overig	-1	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	983	277
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	0	0
Zakelijke waarden	0	0
Vastrentende waarden	220	72
Derivaten	889	-134
Overige beleggingen (valutaverschillen)	-97	2
	1.012	-60

	2013	2012
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	13	349
Zakelijke waarden	9.876	7.453
Vastrentende waarden	-9.177	15.091
Derivaten	377	411
	1.089	23.304
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	2.101	23.244
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-257	-292
Bewaarloon	-8	-14
Totaal kosten vermogensbeheer	-265	-306
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond	2.819	23.215
[13] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Directe beleggingsopbrengsten	245	202
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	1	23
Zakelijke waarden	1.141	847
Vastrentende waarden	-107	1.210
Overige beleggingen	5	-5
	1.040	2.075
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	1.040	2.075
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	1.285	2.277
[14] Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-127	302

	2013	2012
[15] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Premiebijdragen NIBC (17,1% van de pensioensalarissen) ¹⁾	8.369	8.859
Pensioencompensatie (2,9%)	-1.005	-1.085
Doorstorting Premiegrondslag B en C-delen naar ING IM ¹⁾	-1.782	-1.653
Bijstorten werkgever tot MVEV	0	1.552
Toeslagkoopsom	103	0
Bijdrage FVP-regeling	0	0
Inkoopsommen	0	0
	5.685	7.673
Kostendeekkende premie ²⁾	6.916	7.723
Gedempte kostendeekkende premie ³⁾	5.271	5.598
Feitelijke premie ⁴⁾	6.034	8.137
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.735	6.407
– Opslag in stand houden vereist vermogen	729	852
– Opslag voor uitvoeringskosten	452	464
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	6.916	7.723
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	4.276	4.531
– Opslag in stand houden vereist vermogen	543	603
– Opslag voor uitvoeringskosten	452	464
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	5.271	5.598
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of toeslagen.		
In beide boekjaren is geen korting verstrekt.		

1) De premiebijdragen worden vastgesteld op 17,1% van de ongemaximeerde salarissom, ADV compensatie en pensioencompensatie (2,9%). Er wordt dus geen rekening gehouden met de inkomensgrens. De premie B-delen (salaris - inkomensgrens) worden door NIBC aan de uitvoerder voldaan. Daarnaast neemt NIBC separaat de uitvoeringskosten voor haar rekening.

2) De kostendeekkende premie wordt vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur ultimo 2013.

3) De gedempte kostendeekkende premie wordt vastgesteld op basis van een rekenrente van 4%.

4) De feitelijk betaalde premie op basis van de uitvoeringsovereenkomst tussen NIBC en PF NIBC. Het bestaat uit de premiebijdrage van de werkgever, aangevuld met de bijdrage voor uitvoeringskosten, verminderd met de vrijval van de voorziening voor uitvoeringskosten.

	2013	2012
[16] Bijdragen voor risico deelnemers		
Premies pensioensparen ¹⁾	2.557	2.956
Doorgestorte deel overgenomen pensioenverplichtingen	0	0
	2.557	2.956
[17] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	233	216
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.209	-212
	-976	4
[18] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen t.b.v. waardeoverdracht	-1.073	-600
	-1.073	-600
[19] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-3.529	-3.293
Partnerpensioen	-837	-753
Wezenpensioen	-14	-13
Subtotaal	-4.380	-4.059
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	0	-4
Prepensioen	-489	-961
Overig	-15	-6
Subtotaal	-504	-971
Totaal pensioenuitkeringen	-4.884	-5.030

1) Is inclusief vrijwillige stortingen

	2013	2012
[20] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-5.176	-5.842
Indexering en overige toeslagen	-362	7
Rentetoevoeging	-715	-2.941
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	4.896	5.032
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	49	50
Wijzigen marktrente	7.784	-9.327
Sterfte	512	587
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.090	-20
Overige mutaties	34	-236
Voorziening wijziging overlevingsgrondslagen ¹⁾	-1.925	-2.006
	6.187	-14.696
[21] Mutatie herverzekeringsteel technische voorzieningen		
Overlijden	81	0
In/Revalideren	-23	-324
Verwachte uitkering	74	72
Intrest	-3	-12
Risicopremie	-9	-9
Wijziging rekenrente	7	-55
Schattingswijziging	0	-5
Correctie	0	31
	127	-302
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stortingen	-2.557	-2.956
Onttrekkingen t.b.v. waarde overdracht	1.073	600
Rendement	-1.285	-2.277
	-2.769	-4.633
[23] Herverzekering		
Premies herverzekering	-559	-565
Uitkeringen uit herverzekering	47	98
Overlijdensuitkeringen	229	5
Winstdeling herverzekering	0	0
	-283	-462

1) In 2013 als gevolg van wijziging in opslag voor excassokosten.
In 2012 als gevolg van wijziging in overlevingstafel (AG 2012-2062).

	2013	2012
[24] Pensioenuitvoeringskosten		
Administratie	-315	-305
Accountant (controle van de jaarrekening)	-24	-25
Actuaris	-127	-141
Contributies en bijdragen	-18	-18
Overige kosten	-17	-25
Af: kostenvergoeding door NIBC Bank N.V.	501	514
Totaal pensioenuitvoeringskosten	0	0
[25] Overige baten en lasten	3	0
Saldo van baten en lasten	8.551	10.704

	2013	2012
Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten		
Beleggingsopbrengsten	9.888	10.947
Premies	-153	1.266
Waardeoverdrachten	114	-16
Kosten	0	0
Uitkeringen	12	35
Sterfte	741	592
Arbeidsongeschiktheid	7	-183
Reguliere mutaties	-169	13
Toeslagverlening	-16	7
Overige mutaties technische voorzieningen	-1.925	-2.006
Overige oorzaken	52	49
	8.551	10.704

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Financiële risico's

Bewaking van risico's

Stichting Pensioenfonds NIBC heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan BlackRock Advisors Limited (BlackRock) door middel van een passief mandaat. In de door PF NIBC aangegeven fondsen wordt door de vermogensbeheerder belegd. Daarnaast worden ook vastrentende waarden in eigen beheer aangehouden, waarbij het uitgangspunt buy and hold is. Het Bestuur van het Fonds toetst op basis van de rapportages van de vermogensbeheerders of voldaan wordt aan de overeengekomen beleggingsrestricties. Het Bestuur bewaakt tevens het voldoen aan wet- en regelgeving. De beleggingsrisico's bestaan voornamelijk uit koersrisico, renterisico, kredietrisico en valutarisico. Voor het door het Bestuur van het Fonds gevoerde beleid ten aanzien van risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in het bestuursverslag.

Look Through:

Om een nog beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen over 2013 opgesteld volgens de "Look-Through" methode.

Aansluiting beleggingen vóór en na toepassing Look Through(t.b.v. de Risicoparagraaf):

Categorie	Stand	Liquide	Over-	Kruisposten	Stand risico
	ultimo				lopende
	2013	middelen	posten		look through
					2013
Onroerende zaken	2.012				2.012
Zakelijke waarden	65.289		31	-31	65.289
Vastrentende waarden (Obligatiefondsen)	152.466		777	-83.579	69.664
Vastrentende waarden (Swapfondsen)	0			83.282	83.282
Derivaten	377				377
Overige beleggingen	0	2.075		328	2.403
Totaal	220.144	2.075	808	0	223.027

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financiële risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Het eigen vermogen van PF NIBC per 31 december 2013 is lager dan het Vereist Eigen Vermogen (VEV) volgens het standaardmodel. PF NIBC heeft in 2009 een herstelplan moeten indienen. Conform de regelgeving van DNB zal er pas van herstel sprake zijn, indien gedurende drie opeenvolgende kalenderkwartalen het eigen vermogen boven het VEV ligt. Dit is nog niet van toepassing voor PF NIBC.

Elk kwartaal vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie effect). De toetsing aan de hand van het standaardmodel vindt zowel plaats op basis van de feitelijke beleggingsmix, als de strategische beleggingsmix. De hoogste waarde van beide berekeningen wordt als vereist eigen vermogen gehanteerd. Voor PF NIBC is dat in 2013 de feitelijke beleggingsmix, in 2012 was dit de strategische beleggingsmix. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	2013		2012	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	13.616	5,5	10.250	3,7
Zakelijke waarden risico (S2)	17.047	7,3	17.312	7,4
Valutarisico (S3)	6.081	0,7	4.960	0,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	815	0,0	662	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	7.234	0,9	7.398	1,1
Diversificatie-effect	-16.543		-14.853	
Vereist eigen vermogen feitelijk (2012: strategisch)	28.250	14,4	25.729	12,7
Aanwezige dekkingsgraad	27.346	113,9	18.795	109,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad	8.495	104,3	8.715	104,3
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)	28.250	114,4	24.491	112,1
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)	25.382	112,9	25.728	112,7

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het Pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva, Herverzekeringsdeel technische voorzieningen en Voorziening voor risico deelnemers) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen. Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, toegenomen van 109,3% (2012) tot 113,9% (2013).

Renterisico

Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. De stijging van de rentestanden die worden gehanteerd bij de berekeningen van de Voorziening pensioenverplichtingen leidt tot een daling van de Voorziening pensioenverplichtingen met € 6,2 miljoen.

De beleggingen, gewaardeerd tegen marktwaarde, zijn in meer of mindere mate gerelateerd aan ontwikkelingen van de rentestanden. Door de periodieke afstemming van beide ontwikkelingen wordt de dekkingsgraad nauwgezet gemonitord. Deze rentegevoeligheid is één van de actoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie en de duratie van de portefeuilles. Op basis van de beleggingsmix van PF NIBC betekent dit een rente afdekking van 49% op basis van de door DNB voorgeschreven berekening van het renterisico. Op basis van de swapcurve bedroeg de rente afdekking ongeveer 53% (Basis Point Value berekenings methodiek).

Gevoeligheidsanalyse:

Een daling van de marktrente van 1,0%-punt zou leiden tot een hogere verplichting ad € 38,8 miljoen en tegelijkertijd tot een hogere marktwaarde van de (vastrentende) beleggingen ad € 22,3 miljoen. Per saldo zou een dergelijke daling van de marktrente een verlagend effect op het eigen vermogen hebben van ongeveer € 16,5 miljoen.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer.

Verdeling zakelijke waarden per categorie:

Ontwikkelde markten (Mature markets)
Opkomende markten (Emerging markets)

		2013		2012	
		€	%	€	%
Ontwikkelde markten (Mature markets)		58.674	89,9	46.164	88,1
Opkomende markten (Emerging markets)		6.615	10,1	6.260	11,9
		65.289	100,0	52.424	100,0

Valutarisico

De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke risico's als gevolg van koersontwikkelingen komen daarom alleen bij de beleggingen tot uitdrukking. Het valutarisico is voor de beleggingen in het wereldaandelenfonds voor de belangrijkste valuta (USD, GBP, JPY, zijnde 80% van het totale valutarisico voor dit fonds) afgedekt. Het valutarisico in het Emerging Markets fonds (omvang EM Fonds € 6,6 miljoen) is bewust niet afgedekt, omdat valutaresultaten onderdeel zijn van de rendementverwachtingen. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Onroerende zaken naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	2.012	100,0%	1.999	100,0
	2.012	100,0	1.999	100,0
<i>Onroerende zaken naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	2.012	100,0%	1.999	100,0
	2.012	100,0	1.999	100,0
Zakelijke waarden				
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	23.322	35,7	19.361	36,9
Amerikaanse dollar	16.544	25,3	11.823	22,6
Canadese dollar	1.192	1,8	1.063	2,0
Britse pound sterling	2.836	4,3	2.655	5,1
Hongkongse dollar	1.258	1,9	1.444	2,8
Japanse yen	2.577	3,9	1.848	3,5
Zweedse kroon	2.445	3,7	1.707	3,3
Zwitserse franc	6.725	10,3	4.672	8,9
Overige valuta	8.390	12,9	7.851	15,0
	65.289	100,0	52.424	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2013:

	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
Euro	20.060		9 jan 2014
Amerikaanse dollar		-14.761	9 jan 2014
Britse pound sterling		-2.596	9 jan 2014
Japanse yen		-2.326	9 jan 2014
	20.060	-19.683	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2013 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag € 377.000 lager uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van € 377.000).

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	43.005	65,9	35.038	66,8
Amerikaanse dollar	1.783	2,7	-107	-0,2
Canadese dollar	1.192	1,8	1.063	2,0
Britse pound sterling	240	0,4	522	1,0
Hongkongse dollar	1.258	1,9	1.444	2,8
Japanse yen	251	0,4	234	0,4
Zweedse kroon	2.445	3,7	1.707	3,3
Zwitserse franc	6.725	10,3	4.672	8,9
Overige valuta	8.390	12,9	7.851	15,0
	65.289	100,0	52.424	100,0
Vastrentende waarden				
<i>Vastrentende waarden (obligaties/obligatiefondsen)</i>				
Euro	69.664	100,0	36.663	100,0
	69.664	100,0	36.663	100,0
<i>Vastrentende waarden naar valuta (swapfondsen)</i>				
Euro	83.282	100,0	120.005	100,0
	83.282	100,0	120.005	100,0

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand. De portefeuille Vastrentende waarden bevat ook rechtstreekse beleggingen waarbij het kredietrisico mede met behulp van de Standard & Poor's rating wordt gemonitord. Bij de balanspost Vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden (obligatiefondsen):</i>				
AAA	29.537	42,4	11.738	21,1
AA	26.437	37,9	6.034	10,8
A	6.817	9,8	7.321	13,2
BBB	6.612	9,5	6.223	11,2
Lager dan BBB	217	0,3	198	0,4
Cash	0	0,0	0	0,0
Geen rating	44	0,1	24.116	43,4
	69.664	100,0	55.630	100,0
<i>Rating vastrentende waarden (swapfondsen):</i>				
Geen rating	83.282	100,0	120.005	100,0
	83.282	100,0	120.005	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden (obligatiefondsen) naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	13.212	19,0	6.113	16,7
Resterende looptijd >= 1 jaar < 5 jaar	30.995	44,5	29.311	79,9
Resterende looptijd >= 5 jaar	25.457	36,5	1.239	3,4
	69.664	100,0	36.663	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden (swapfondsen) naar looptijd:</i>				
Cash fund swapfondsen	0	0,0	18.968	15,8
Swapfondsen 2015-2019	4.473	5,4	4.497	3,7
Swapfondsen 2020-2024	8.482	10,2	8.817	7,3
Swapfondsen 2025-2029	11.977	14,4	13.003	10,8
Swapfondsen 2030-2039	40.272	48,4	54.197	45,2
Swapfondsen 2040-2049	18.078	21,7	20.523	17,1
	83.282	100,0	120.005	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Kantoren	–	–	–	–
Winkels	–	–	–	–
Woningen	–	–	–	–
Overige	–	–	–	–
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	2.012	100,0	1.999	100,0
	2.012	100,0	1.999	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	2.012	100,0	1.999	100,0
	2.012	100,0	1.999	100,0

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie in onroerende zaken in 1 beleggingsfonds (fund of funds) en is daarmee groter dan 5% van de Totale Beleggingen in onroerende zaken.

BLACKROCK IRELAND ETF FTSE/EPRA EU PRT	2.012	100,0	1.999	100,0
--	-------	-------	-------	-------

	2013		2012	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa excl. Verenigd Koninkrijk	26.509	40,6	27.230	51,9
Verenigd Koninkrijk	11.314	17,3	2.601	5,0
Noord-Amerika	16.887	25,9	12.497	23,8
Pacific excl. Japan	1.470	2,3	1.473	2,8
Japan	2.494	3,8	1.848	3,5
Opkomende markten	6.615	10,1	6.723	12,8
Multimanagerfondsen	0	0,0	52	0,1
	65.289	100,0	52.424	100,0

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie naar zakelijke waarden in 3 fondsen, welke alle groter zijnde dan 5% van de Totale Beleggingen in de categorie Zakelijke Waarden.

BLACKROCK Europe Ex UK Index Fund (EUR)	28.868	44,2	23.520	44,9
BLACKROCK World Index Fund	29.717	45,5	22.555	43,0
BLACKROCK Emerging Markets Index sub Fund (EUR)	6.704	10,3	6.349	12,1
Totaal	65.289	100,0	52.424	100,0

Vastrentende waarden (obligatiefondsen)*Verdeling vastrentende waarden per regio:*

Europa excl. Verenigd Koninkrijk	55.299	79,4	26.056	71,1
Verenigd Koninkrijk	4.092	5,9	3.622	9,9
Noord-Amerika	3.653	5,2	2.889	7,9
Pacific excl. Japan	1.425	2,0	969	2,6
Japan	195	0,3	132	0,4
Wereld	23	0,0	24	0,1
Overige	2.809	4,0	1.425	3,9
Opkomende markten	2.168	3,1	1.546	4,2
	69.664	100,0	36.663	100,0

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie naar obligatiefondsen in een obligatiefonds, Nederlandse staatsobligaties, Covered Bonds en Nederlandse RMBS-en. De posities die groter zijn dan 5% van de totale beleggingen in deze categorie:

BLACKROCK Euro Credit Fund	30.096	43,2	29.521	80,5
Nederlandse Staatsobligaties 2024	13.418	19,3	0	0,0
Nederlandse Staatsobligaties 2028	6.015	8,6	0	0,0
Overig kleiner dan 5%	20.135	28,9	7.142	19,5
	69.664	100,0	36.663	100

Vastrentende waarden (swapfondsen)

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie naar swap fondsen in 5 fondsen, welke alle groter zijn dan 5% van de totale beleggingen in de categorie swapfondsen.

	€	%	Aantal Partici- panten	% deelname door NIBC
BlackRock LSF Lvgd Euro Fixed 2015-2019	4.472	5,4	5	7,5
BlackRock LSF Lvgd Euro Fixed 2020-2024	8.482	10,2	4	10,0
BlackRock LSF Lvgd Euro Fixed 2024-2029	11.977	14,4	3	28,9
BlackRock LSF Euro Fixed 2030-2039 Fund	40.272	48,4	7	19,1
BlackRock LSF Euro Fixed 2040-2049 Fund	18.079	21,7	7	14,3
	83.282	100,0		

Vaststelling van het bestuursverslag:

Den Haag, 4 juni 2014

Het bestuur

Drs L.W. Punt
voorzitter ¹⁾

Drs F.J. van der Scheer
penningmeester

Drs. I.J.S.M. van Rhijn
vice voorzitter

mevrouw Mr J.E.M. Jansen ¹⁾
lid

Mr J.A. Nagtegaal
secretaris

Mr J.J. Stokman
lid

1) *Onder voorbehoud van instemming van DNB.*

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Conform hoofdstuk 8B van de A.B.T.N. van Stichting Pensioenfonds NIBC dient het resultaat te worden verdeeld.

Het Bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2013 als volgt te verdelen:

	2013
	x € 1.000
Reserve algemene risico's	6.029
Solvabiliteitsreserve	2.522
	8.551

Gebeurtenissen na balansdatum

PM

Actuariële verklaring

Stichting Pensioenfonds NIBC

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds NIBC te 's-Gravenhage is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen toereikend zijn vastgesteld en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 lid 1 wegens een reservetekort.

Op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde consistentietoets in 2012 concludeer ik dat er uitgaande van een aanstaande wijziging van de pensioenregeling en/of aanpassing van het premieniveau sprake is van consistentie tussen de gewekte verwachting, de financiering en het realiseren van toeslagen. Echter, op basis van het herstelplan zal het pensioenfonds voorlopig niet in staat zijn om volledige uitvoering aan het toeslagbeleid te kunnen geven.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds NIBC is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Amstelveen, concept 4 juni 2014

Drs. E.J.H.B. Koenders AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds NIBC

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2013 van Stichting Pensioenfonds NIBC te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds NIBC per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 4 juni 2014

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA

Uitvoeringsovereenkomst

STICHTING PENSIOENFONDS NIBC, hierna te noemen "de Stichting", statutair gevestigd te Den Haag

en

NIBC BANK N.V., hierna te noemen "de werkgever", statutair gevestigd te Den Haag, hieronder apart of gezamenlijk aan te duiden als "partij" of "partijen"

Nemen in aanmerking dat

- a. de werkgever pensioenovereenkomsten heeft gesloten met de werknemers die in dienst van de werkgever zijn;
- b. de werkgever op grond van artikel 23 van de Pensioenwet verplicht is de pensioenovereenkomsten onder te brengen bij een pensioenuitvoerder in de zin van de Pensioenwet, door middel van het sluiten en in stand houden van een schriftelijke uitvoeringsovereenkomst met de pensioenuitvoerder;
- c. de werkgever ter uitvoering van de pensioenovereenkomsten een ondernemingspensioenfonds aan zijn onderneming heeft verbonden, te weten de Stichting;
- d. op grond van artikel 25 van de Pensioenwet een regeling omtrent de daar genoemde onderwerpen in de uitvoeringsovereenkomst moet worden opgenomen;
- e. op grond van artikel 26 van de Pensioenwet een regeling omtrent de betaling van de pensioenpremies door de werkgever aan de Stichting, in de uitvoeringsovereenkomst moet worden opgenomen;
- f. beide partijen belang hebben bij een goede uitvoering van de pensioenregeling en daarom hun wederzijdse rechten en verplichtingen in een overeenkomst wensen vast te leggen.

En verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

1. In deze overeenkomst wordt verstaan onder:
  - a. de statuten: de statuten van de Stichting, zoals deze luiden per de datum waarop deze overeenkomst ingaat of zoals deze nadien gedurende de looptijd van deze overeenkomst worden gewijzigd;
  - b. het pensioenreglement: het pensioenreglement van de Stichting, zoals dat luidt per de datum waarop deze overeenkomst ingaat of zoals dat nadien met inachtneming van artikel 11, wordt gewijzigd;
  - c. dekkingsgraad (DGR): het quotiënt van de aanwezige middelen en de voorziening. De aanwezige middelen zijn hierbij de bezittingen minus de schulden van de Stichting, gewaardeerd op marktwaarde. De voorziening is de voorziening pensioenverplichtingen vermeerderd met eventuele andere technische verplichtingen. De voorziening zal worden vastgesteld op basis van de rekenmethodiek en de grondslagen van de Stichting. Bij de vaststelling van de aanwezige middelen en de voorziening worden de beleggingen direct voor risico van de deelnemers uit hoofde van de beschikbare premieregeling buiten beschouwing gelaten;
  - d. afgeleide dekkingsgraad (DGR afgeleid): de dekkingsgraad als voornoemd waarbij de voorziening is verhoogd met de backservicekoopsom per 1 maart volgend op het kalenderjaar;
  - e. door de actuaire van de Stichting wordt het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) bepaald alsmede het vereist eigen vermogen (VEV) en de premiekortingsgrens (PKG). Zowel het MVEV als het VEV worden gebaseerd op de begrippen als bedoeld in de Pensioenwet.
2. Voor zover daarvan in deze overeenkomst niet is afgeweken, zullen de begripsbepalingen opgenomen in de statuten en de pensioenreglementen hier van toepassing zijn.

Artikel 2 Aanbieding en acceptatie

1. De werkgever is verplicht alle werknemers met wie de werkgever conform de bepalingen van de statuten en de pensioenreglementen een pensioenovereenkomst heeft gesloten, binnen twee maanden bij de Stichting aan te melden of te doen aanmelden op een door de Stichting aan te geven wijze.
2. De Stichting is verplicht de in het eerste lid bedoelde werknemers als deelnemer in de pensioenregeling van de Stichting te accepteren.

Artikel 3 Uitvoering van de pensioenregeling

1. De Stichting is verplicht de voor de deelnemers, gewezen deelnemers, aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden de uit de pensioenreglementen voortvloeiende pensioenaanspraken en rechten zeker te stellen overeenkomstig de bepalingen van genoemde pensioenreglementen en de eisen die daaromtrent worden gesteld door de wet of door de toezichthouders als bedoeld in artikel 151 van de Pensioenwet. De Stichting is voorts verplicht tot een juiste, tijdige en volledige uitvoering van de pensioenreglementen.
2. Partijen zijn verplicht tot getrouwe naleving van al datgene wat ten aanzien van hen is bepaald in de statuten, de pensioenreglementen, deze overeenkomst en de door het bestuur van de Stichting genomen besluiten. Voorts zijn partijen verplicht tot getrouwe naleving van alle op de pensioenregeling toepasselijke wet- en andere regelgeving.

Artikel 4 Vaststelling van de pensioenpremie

1. De door de werkgever verschuldigde premie voor de pensioenregeling wordt, in overeenstemming met het hieromtrent in de pensioenreglementen bepaalde, voor 1 januari van enig jaar vastgesteld door het bestuur van de Stichting na advies van de door het bestuur benoemde actuaaris.
2. Partijen kunnen afspreken dat voor de pensioenregeling een doorsneepremie wordt betaald. Deze doorsneepremie zal voor maximaal vijf jaar door het bestuur worden vastgesteld na advies van de door de Stichting benoemde actuaaris.
3. De in lid 1 bedoelde premie bestaat uit de volgende onderdelen:
  - I. De basispremie voor de pensioenregeling. In de basispremie is begrepen:
    - de premie voor de basisregeling over pensioengrondslag A;
    - de premie voor de (excedent) beschikbare premieregeling over pensioengrondslag B;
    - de premie voor de ADV compensatie over pensioengrondslag C.
 De basispremie is gebaseerd op de kostendekkende premie conform hetgeen daarover wordt bepaald in de Pensioenwet en bestaat uit de volgende onderdelen:
    - a) de actuariel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst(en) (inclusief risicopremies en backservicekoopsommen);
    - b) een opslag voor de uitvoeringskosten;
    - c) de aan het actuele risicoprofiel van de Stichting gerelateerde, solvabiliteitsopslag op de premie voor de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst(en), zijnde de opslag voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereist eigen vermogen, met inbegrip van het minimaal vereist eigen vermogen voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst(en);
    - d) voor zover het géén nominaal pensioen betreft, de actuariel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de Pensioenovereenkomst(en), met inachtneming van de geformuleerde ambitie en afgesproken wijze van financieren.
  - II. De premie uit hoofde van de overgangsregelingen zoals verwoord in bijlage III van Pensioenreglement 2007. In deze premie is begrepen:
    - de aanvullende compensatie premie VPL wetgeving als bedoeld in artikel 1 lid 3 van bijlage III;
    - de aanvullende kostendekkende premie voor verhoging van de extra aanspraken als bedoeld in artikel 1 lid 1f en artikel 2 lid 1d van bijlage III.
  - III. De bijdrage ter grootte van 2,9% van het jaarsalaris voor de vrijwillige beschikbare premiestortingen als bedoeld in artikel 11 lid 9 van het pensioenspaarreglement.

De in de kostendekkende premie van onderdeel I begrepen opslag voor uitvoeringskosten neemt de werkgever geheel voor haar rekening. De door de werkgever feitelijk te betalen premie van onderdeel I, exclusief de opslag voor uitvoeringskosten, is uitgedrukt in een doorsneepercentage ter grootte van 17,1% van de som van de overeengekomen pensioengevende bruto salarissen en (uitbetaalde bruto) ADV compensaties. Voor de werknemers die op 31 december 2006 deelnemer waren en geboren zijn voor 1 januari 1950 bedraagt de feitelijk te betalen premie 20% van de pensioengevende bruto salarissen en (uitbetaalde bruto) ADV compensaties.

Premiekorting

Op de feitelijk te betalen premie van de onderdelen I en II kan een korting dan wel opslag in rekening gebracht worden. In overeenstemming met het hieromtrent in de pensioenreglementen en de actuariële en bedrijfstechnische nota bepaalde, wordt hierbij onderstaand beleidskader gehanteerd.

De korting dan wel opslag wordt niet toegepast op de premie voor de beschikbare premieregeling en de aanvullende compensatie premie VPL wetgeving. De korting dan wel opslag wordt ook niet toegepast op premieonderdeel III.

Afgeleide dekkingsgraad	Premie
> 170%	premierekorting 100%
150% tot en met 170%	premierekorting tussen 0% en 100%, lineair gerelateerd aan de hoogte van de DGR
MVEV tot en met 150%	Feitelijk te betalen premie
< MVEV	Feitelijk te betalen premie plus Additionele Premiebijdrage

Indien per einde van het boekjaar blijkt dat de afgeleide dekkingsgraad lager is dan het MVEV, is de werkgever per 1 januari daaropvolgend, in aanvulling op de premieonderdelen I, II en III, een "Additionele Premiebijdrage" verschuldigd zodat de afgeleide dekkingsgraad terug is op het MVEV.

Indien op de balansdatum de afgeleide dekkingsgraad hoger is dan 150%, kan de werkgever voor de premiestortingen van onderdeel I en II die geen betrekking hebben op de beschikbare premieregeling(en), aanspraak maken op een premiekorting in de vorm van een reductie op de feitelijk te betalen premie in een volgend boekjaar. De wettelijke bepalingen ter zake zullen in acht worden genomen.

De vaststelling van een premiekorting vindt plaats na formele goedkeuring van de jaarrekening van de Stichting. Indien de financiële positie van de Stichting ten tijde van de besluitvorming aanzienlijk is verslechterd ten opzichte van de balansdatum, zullen de werkgever en het bestuur van de Stichting in overleg treden over de omvang van de eventuele premiekorting.

Indien en voor zover de werkgever een vordering heeft op de Stichting in de vorm van een achtergestelde lening, zal een eventuele premiekorting worden gebruikt ter aflossing van (een deel van) deze achtergestelde lening.

4. De werkgever is jaarlijks de premie verschuldigd als bedoeld in de vorige leden voor het betreffende kalenderjaar, inclusief de deelnemersbijdrage. De premie conform artikel 5 lid 1 is rentedragend, conform artikel 6 lid 1 per 1 januari van het desbetreffende kalenderjaar. De premie conform artikel 5 lid 2 is rentedragend, conform artikel 6 lid 1 per 1 juli van het desbetreffende kalenderjaar.

Artikel 5 Betaling van de pensioenpremie

1. De werkgever zal, voor zover het de niet-vrijwillige stortingen betreft, elk jaar de op 1 januari van dat jaar aan de Stichting verschuldigde en rentedragend geworden premie als volgt betalen: Uiterlijk 15 januari van dat boekjaar de (zo nodig geschatte) premie op basis van de pensioengevende salarissen, ADV compensaties en aanvullende premies uit hoofde van de

overgangsregelingen zoals verwoord in Bijlage III van Pensioenreglement 2007 per 31 december van het kalenderjaar daaraan voorafgaand.

2. Indien de premie op basis van de pensioengevende salarissen, ADV compensaties en aanvullende premies uit hoofde van de overgangsregelingen per 30 juni van dat boekjaar hoger blijkt te zijn dan die per genoemde 31 december, zal de werkgever uiterlijk 15 juli van dat boekjaar het positieve verschil aan de Stichting voldoen. Een negatief verschil wordt niet verrekend.
3. De werkgever zal, voor zover het de vrijwillige beschikbare premiestortingen ter grootte van 2,9% van het Jaarsalaris als bedoeld in artikel 11 van Bijlage I van Pensioenreglement 2007 betreft, als volgt betalen: binnen 5 werkdagen na beschikbaarstelling van de beschikbare premie.
4. Het bestuur kan met de werkgever een methodiek anders dan in lid 1, 2 en 3 van dit artikel schriftelijk overeenkomen mits niet in strijd met wettelijke bepalingen en de Statuten wordt gehandeld. De werkgever zal uiterlijk binnen een maand na afloop van elk kwartaal de premie die over dat kwartaal is verschuldigd moeten voldoen. Indien de premie op basis van een langere termijn dan een kwartaal wordt vastgesteld en in rekening gebracht voldoet de werkgever uiterlijk binnen een maand na afloop van elk kwartaal een vierde gedeelte van de jaarpremie op basis van een schatting van de Stichting. De totale jaarpremie wordt uiterlijk binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar voldaan. De genoemde termijnen gelden niet indien sprake is van beëindiging van de deelneming. In dat geval wordt de ten tijde van de beëindiging nog verschuldigde premie binnen 13 weken voldaan.
5. Vrijwillige pensioenpremies waartoe een deelnemer zich heeft verplicht in het kader van een vrijwillig onderdeel van de pensioenregeling, zullen uiterlijk op de eerste werkdag na de dag waarop de bijdrage op het salaris van de deelnemers wordt ingehouden, door de werkgever aan de Stichting worden voldaan.

Artikel 6 Afwikkeling wederzijdse betalingsverplichtingen

1. De wederzijdse betalingsverplichtingen van partijen uit hoofde van deze overeenkomst zullen worden geboekt op een rekening-courant tussen werkgever en de Stichting. Deze rekening courant zal een credit- en debetrente dragen gelijk aan 3 maands EURIBOR.
2. Het saldo van de rekening-courant wordt jaarlijks per 31 december in de rekening-courant van het nieuwe boekjaar overgebracht.

Artikel 7 Verstrekking van gegevens en informatie

1. De werkgever is verplicht de Stichting op haar verzoek of ongevraagd te informeren over alle ontwikkelingen binnen de onderneming van de werkgever die van invloed kunnen zijn op de pensioenregeling en de daaruit voortvloeiende huidige en toekomstige pensioenverplichtingen van de Stichting.
2. De Stichting is verplicht de deelnemer binnen 3 maanden na aanvang van het deelnemerschap te informeren over de inhoud van de pensioenregeling, de toeslagverlening, het recht van de werknemer om bij de Stichting het geldende pensioenreglement op te vragen, het bestaan van een (eventuele) vrijwillige pensioenregeling, omstandigheden die betrekking hebben op het functioneren van de Stichting en het recht van de werknemer om bij de Stichting een verzoek in te dienen voor een berekening van de effecten van uitruil op zijn pensioenaanspraak.
3. De Stichting is verplicht de werkgever onverwijld schriftelijk te informeren indien de toezichthouder als bedoeld in artikel 151 van de Pensioenwet de Stichting een aanwijzing geeft wat betreft de inhoud van een of meer reglementen, om tegen een aanwijzing van de toezichthouder rechtsmiddelen in te stellen indien de werkgever daarom schriftelijk vraagt en om daarbij de standpunten van de werkgever te volgen.
4. De Stichting is verplicht de werkgever onverwijld schriftelijk te informeren indien tegen de Stichting een klacht of gerechtelijke procedure is ingesteld wat betreft de inhoud van een of meer reglementen, daartegen verweer te voeren indien de werkgever schriftelijk daarom vraagt en om bij het verweer de standpunten van de werkgever te volgen.
5. De werkgever is verplicht de Stichting binnen een door de Stichting aan te geven termijn alle gegevens en informatie te verstrekken, die de Stichting redelijkerwijs nodig heeft om de pensioenregeling op correcte wijze te kunnen uitvoeren.
6. De werkgever staat er jegens de Stichting voor in, dat de in het vorige lid genoemde gegevens en informatie juist zijn. De werkgever is aansprakelijk voor de financiële gevolgen van het leveren van onjuiste, onvolledige of niet tijdige levering van gegevens en informatie door de werkgever aan de Stichting.

7. De werkgever is verplicht om op verzoek van de Stichting binnen drie maanden na afloop van een kalenderjaar een accountantsverklaring aan de Stichting te leveren ten aanzien van de juistheid en volledigheid van de gegevens en informatie met betrekking tot het desbetreffende kalenderjaar.

Artikel 8 Vermindering of beëindiging pensioenpremies

De werkgever heeft zich het recht voorbehouden om de pensioenpremie, voor zover deze betrekking heeft op de bijdrage van de werkgever, in geval van ingrijpende wijziging van omstandigheden als bedoeld in artikel 12 van de Pensioenwet, zoals financieel onvermogen, te verminderen of de betaling daarvan geheel te staken. Indien de werkgever van deze bevoegdheid gebruik maakt, zal hij met de Stichting in overleg treden over de wijze waarop en de mate waarin de vermindering van zijn bijdrage dan wel over de wijze waarop de beëindiging van zijn bijdrage wordt doorgevoerd. De pensioenovereenkomst(en) zal (zullen) dan gewijzigd worden of worden beëindigd. De Stichting zal na wijziging van de pensioenovereenkomst(en) het (de) pensioenreglement(en) aanpassen aan de gewijzigde pensioenovereenkomst(en), met inachtneming van het bepaalde in deze overeenkomst. De deelnemers zullen hiervan door de Stichting in kennis worden gesteld.

Artikel 9 Niet of te late betaling pensioenpremies

1. De werkgever is in geval van overschrijding van de in artikel 5 genoemde termijnen verplicht over het achterstallige bedrag aan pensioenpremie rente en andere kosten voortvloeiend uit de overschrijding aan de Stichting te voldoen. De rente is verschuldigd vanaf het tijdstip waarop de genoemde termijn wordt overschreden. Het rentepercentage is gelijk aan het rentepercentage als bedoeld in artikel 6, lid 1. Over de krachtens de vorige volzinnen in enig kalenderjaar verschuldigde rente is de werkgever –indien en zolang die rente niet is voldaan– eveneens rente verschuldigd en wel vanaf 1 januari van het kalenderjaar daaropvolgend.
2. In geval van overschrijding van de in artikel 5 genoemde termijnen, zal de Stichting de werkgever binnen 2 weken na het tijdstip van overschrijding, schriftelijk aanmanen tot zo spoedig mogelijke afdracht van de pensioenpremies.
3. In het geval dat de werkgever een betalingsachterstand aan pensioenpremies heeft ter grootte van 5% van de totale door de Stichting te ontvangen jaarpremie en de Stichting niet beschikt over het op grond van het bij of krachtens artikel 131 van de Pensioenwet voorgeschreven minimaal vereist eigen vermogen, informeert de Stichting elk kwartaal schriftelijk de –indien aanwezig– ondernemingsraad van de werkgever, en de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
4. In het geval dat de in het vorige lid bedoelde situatie ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen zich voordoet, zal de Stichting de pensioenaanspraken en -rechten verminderen conform hetgeen daarover wordt bepaald in de statuten en pensioenreglement(en).
5. Voordat de Stichting de pensioenaanspraken en -rechten vermindert als bedoeld in lid 4, zullen de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, de werkgever en De Nederlandsche Bank NV minimaal een maand voorafgaand aan de vermindering, schriftelijk hierover worden geïnformeerd.

Artikel 10 Voorwaardelijke toeslagverlening

1. De Stichting kan toeslagen verlenen in de zin van de Pensioenwet op basis van het bepaalde over toeslagen in de pensioenreglementen.
2. Het bestuur zal haar besluit tot het verlenen van toeslagen mede baseren op het volgende beleidskader:

Afgeleide dekingsgraad	Toeslagen
> 140%	100% plus inhaaltoeslag
130% tot en met 140%	100%
MVEV tot en met 130%	lineair tussen 0% bij een DGR van MVEV en 100% bij een DGR van 130%
<MVEV	0%

De toeslagverlening wordt vastgesteld na formele goedkeuring van de jaarrekening van de Stichting. Indien de financiële positie van de Stichting ten tijde van de besluitvorming aanzienlijk is verslechterd ten opzichte van de balansdatum, kan het bestuur besluiten een onvolledige toeslag te verlenen.

3. Voorwaardelijkheidsverklaring:

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de prijsontwikkeling. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Artikel 11 Vaststellen en wijzigen pensioenreglement

1. Ter opstelling van de pensioenreglementen wordt door de werkgever de pensioenovereenkomst(en) en alle overige daarmee verband houdende informatie aan de Stichting ter beschikking gesteld.
2. Met de ondertekening van deze overeenkomst stemt het bestuur van de Stichting in met de uitvoering van de pensioenovereenkomst(en), zoals deze is (zijn) vastgelegd in de pensioenreglementen.
3. De Stichting stelt een of meer pensioenreglementen vast in overeenstemming met de pensioenovereenkomst(en) en deze uitvoeringsovereenkomst en voert deze met inachtneming van de toepasselijke wettelijke regels uit wat betreft de daarvoor schriftelijk aangemelde werknemers.
4. De Stichting is niet gehouden een of meer pensioenreglementen te wijzigen indien de Stichting de hieruit volgende risico's niet wil dragen.
5. De Stichting is te allen tijde bevoegd de werkgever schriftelijk te adviseren over naar de mening van de Stichting wenselijke wijzigingen van de pensioenovereenkomst(en).
6. Een wijziging van de pensioenovereenkomst(en) word(t)(en) door de werkgever zo spoedig mogelijk na het tijdstip van wijziging, aan de Stichting schriftelijk meegedeeld. Indien het bestuur van de Stichting instemt met de uitvoering van de wijziging van de pensioenovereenkomst(en), deelt de Stichting dit schriftelijk aan de werkgever mee, stelt de Stichting een wijziging van het pensioenreglement in concept op en zendt dit binnen een door partijen afgesproken termijn, aan de werkgever met het verzoek om binnen een –door partijen afgesproken– termijn schriftelijk te reageren.
7. Na binnenkomst van de in lid 6 bedoelde schriftelijke reactie van de werkgever, stelt het bestuur van de Stichting de wijziging van het pensioenreglement vast conform hetgeen daarover in de statuten en de wet wordt bepaald.
8. De Stichting informeert de deelnemers binnen 3 maanden na het besluit tot wijziging van het pensioenreglement over die wijziging en de mogelijkheid om het gewijzigde pensioenreglement bij de Stichting op te vragen.

Artikel 12 Verplichtingen jegens leden bestuur en andere organen

1. De werkgever is verplicht (de leden van) het bestuur en (de leden van) andere organen van de Stichting de faciliteiten beschikbaar te stellen die in redelijkheid nodig zijn voor het functioneren van het desbetreffende orgaan.
2. De werkgever ziet erop toe dat de (gewezen) bestuursleden niet worden benadeeld in hun positie als werknemer en is verantwoordelijk voor de naleving van de in de wet- en andere regelgeving vastgelegde bepalingen ter zake. Dezelfde verplichting heeft de werkgever jegens werknemers die kandidaat zijn of zijn geweest voor het lidmaatschap van een ander orgaan van de Stichting dan het bestuur.

Artikel 13 Uitoefening bevoegdheden werkgever

De bevoegdheden die in de statuten van de Stichting of andere stukken aan de werkgever worden toegekend, worden namens de aangesloten ondernemingen uitgeoefend door de werkgever.

Artikel 14 Overige bepalingen

1. Op deze overeenkomst is het Nederlandse recht van toepassing. Geschillen welke tussen partijen mochten ontstaan naar aanleiding van deze uitvoeringsovereenkomst zullen worden behandeld door de rechtbank die competent is op basis van de vestigingsplaats van de Stichting.
2. De werkgever zal de uit deze overeenkomst voortvloeiende rechten niet verpanden noch andere handelingen verrichten waardoor aan anderen dan de deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden, rechten worden verleend.
3. De Stichting biedt de (gewezen) deelnemer geen mogelijkheid om individuele aanvullende verzekeringen anders dan die zijn opgenomen in het pensioenreglement, te sluiten. De Stichting biedt de (gewezen) deelnemer voorts geen mogelijkheid om de pensioenopbouw na het einde van het deelnemerschap, vrijwillig voort te zetten.

Artikel 15 Onvoorziene omstandigheden

Indien zich omstandigheden voordoen die ten tijde van het sluiten van deze overeenkomst niet voorzienbaar waren, zullen partijen in gezamenlijk overleg en naar redelijkheid en billijkheid een oplossing proberen te vinden, die recht doet aan de belangen van beide partijen in het kader van deze overeenkomst.

Artikel 16 Overgangsbepalingen

De pensioenreglementen die de Stichting uitvoert op het moment waarop deze overeenkomst in werking treedt, zijn in overeenstemming met de dan geldende pensioenovereenkomsten en deze overeenkomst.

Artikel 17 Duur van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst, oorspronkelijk vastgesteld op 29 september 1948, laatstelijk gewijzigd per 31 december 2007, wordt aldus gewijzigd vastgesteld en treedt met terugwerkende kracht en voor onbepaalde tijd in werking op 1 januari 2009. De overeenkomst vervangt alle vóór die datum tussen de werkgever en de Stichting geldende overeenkomsten.
2. Al hetgeen door partijen tussen de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst en de datum waarop deze overeenkomst is ondertekend, ten aanzien van het pensioenreglement is uitgevoerd, wordt geacht onder deze overeenkomst te vallen.
3. Ingaande 1 januari 2010 kan deze overeenkomst door elk der beide partijen, met een opzegtermijn van zes maanden, per 31 december van enig kalenderjaar bij aangetekend schrijven worden beëindigd.
4. Na de beëindiging van deze overeenkomst behouden partijen jegens elkaar de verplichtingen uit deze overeenkomst over de periode tot en met 31 december als genoemd in het tweede lid.

Aldus overeengekomen, in tweevoud opgemaakt en ondertekend te Den Haag, op 1 juli 2011

Stichting Pensioenfonds NIBC

NIBC BANK N.V.

De heer Mr. Drs. C. Visser RA

De heer Drs. C. van Dijkhuizen

Mevrouw Drs. N.Th.J. Kroon

De heer Mr. F.J.A. de Leeuw

Addendum bij uitvoeringsovereenkomst zoals overeengekomen op 6 april 2009.

Artikel 10

Lid 2 De eerste zin komt als volgt te luiden:

“Het bestuur zal haar besluit tot het verlenen van toeslagen mede baseren op het volgende beleidskader:”

Lid 3 komt als volgt te luiden:

“Voorwaardelijkheidsverklaring:

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de prijsontwikkeling. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.”

Artikel 11

Lid 3 De tweede zin komt te vervallen.

Lid 7 De tweede zin komt te vervallen.

Aldus overeengekomen, in tweevoud opgemaakt en ondertekend te Den Haag, op 1 juli 2011

Stichting Pensioenfonds NIBC

NIBC BANK N.V.

De heer Mr. Drs. C. Visser RA

De heer Drs. C. van Dijkhuizen

Mevrouw Drs. N.Th.J. Kroon

De heer Mr. F.J.A. de Leeuw

Inhoud van de pensioenregelingen

Voor een precieze inhoud van de pensioenregeling wordt naar de pensioenreglementen verwezen. Hierna wordt een korte samenvatting gegeven waarin vanuit verzekeringstechnisch oogpunt bezien de belangrijkste elementen genoemd worden zoals deze tot en met 2013 van toepassing waren.

Algemeen

PF NIBC kent sinds 1 januari 2007 een nieuw pensioenreglement, hierna als pensioenreglement 2007 aangeduid. De tot 1 januari 2007 geldende pensioenreglementen (te weten pensioenreglement 2000 en pensioenreglement 2001) blijven voor specifieke groepen werknemers van toepassing.

Pensioenreglement 2007 is van toepassing voor:

- die werknemer wiens arbeidsovereenkomst met de werkgever is ingegaan op of na 1 januari 2007;
- die werknemer voor wie ultimo 2006 pensioenreglement 2000 of pensioenreglement 2001 van toepassing was en die geboren is op of na 1 januari 1950. Voor deze deelnemers geldt een aantal overgangsbepalingen.

Pensioenreglement 2001 is van toepassing voor:

- die werknemer wiens arbeidsovereenkomst met de werkgever is ingegaan op of na 1 januari 2001 doch vóór 1 januari 2007 en die geboren is vóór 1 januari 1950.

Pensioenreglement 2000 is van toepassing voor:

- die werknemer wiens arbeidsovereenkomst met de werkgever is ingegaan vóór 1 januari 2001 en die geboren is vóór 1 januari 1950.

Pensioenreglement 2007

De pensioenregeling, zoals gedocumenteerd in pensioenreglement 2007, kent een basisregeling, met een eindloonregeling en een beschikbare premieregeling en een vrijwillige bijspaarmodule.

a. Eindloonregeling

SALARIS, FRANCHISE EN PENSIOENGRONDSLAG

PF NIBC kent voor de pensioentoezegging een eindloonregeling tot een door het Bestuur vastgestelde inkomensgrens (2013: EUR 58.801,-). De eindloonregeling betekent dat de pensioentoezegging is gebaseerd op de laatstelijk vastgestelde pensioengrondslag. De inkomensgrenzen worden jaarlijks op 1 maart aangepast aan de algemene loonontwikkeling conform de Algemene Bank-CAO. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris tot de inkomensgrens minus de franchise. De franchise (2013: EUR 18.141,-) wordt jaarlijks op 1 maart aangepast aan de algemene loonontwikkeling conform de Algemene Bank-CAO.

Aanvullende overgangsbepalingen:

Voor de werknemers die vóór 1 januari 2007 in dienst zijn getreden geldt een hogere inkomensgrens (2013: € 85.407,-).

Voor de werknemers die vóór 1 januari 2001 in dienst zijn getreden en geboren zijn vóór 1 januari 1964 is geen inkomensgrens van toepassing. Tevens is in geval deze medewerker een arbeidsovereenkomst heeft waarop de CAO voor Algemene Banken niet van toepassing is, een ADV-regeling met beperkte backservice van toepassing (namelijk over de deelnemersjaren vanaf 1 juni 2000 dan wel de latere datum waarop de Algemene Bank cao niet meer van toepassing is).

VERZEKERDE PENSIOENEN

Op basis van de eindloonregeling worden de volgende pensioenen verzekerd:

- Levenslang ouderdomspensioen vanaf de pensioenrichtdatum voor de (gewezen) deelnemer. De pensioenrichtdatum is de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt.

- Levenslang partnerpensioen voor de partner van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt.

Aanvullende overgangsbepaling:

Voor de werknemers die in dienst zijn getreden vóór 1 januari 2001 en geboren zijn vóór 1 januari 1976 is er gedurende het deelnemerschap ook een tijdelijk partnerpensioen verzekerd conform pensioenreglement 2000.

- Wezenpensioen voor de kinderen van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de laatste dag van de maand waarin de wees de 21-jarige leeftijd bereikt. De uitkering kan onder bepaalde voorwaarden worden verlengd tot de laatste dag van de maand waarin de wees de 27-jarige leeftijd bereikt.

HOOGTE VAN DE PENSIOENAANSPRAKEN

De opbouw van het levenslang ouderdompensioen is gelijk aan 1,75% van de pensioengrondslag per deelnemersjaar. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast. De opgebouwde pensioenaanspraken worden gebaseerd op de meest recente pensioengrondslag.

Het partnerpensioen bij overlijden van een deelnemer is gelijk aan 70% van het uitzicht ouderdompensioen vermeerderd met:

- per deelnemersjaar 1,225% van het pensioengevend salaris boven de inkomensgrens, en
- 1,225% van de gemiddelde waarde van de uitbetaalde compensatie-uren over de laatste 5 jaar direct voorafgaand aan het overlijden.

Het partnerpensioen dat kan worden aangekocht met het opgebouwde pensioenspaarsaldo (zie b. beschikbare premieregeling) maakt daar onderdeel van uit. Het partnerpensioen bij overlijden van een gewezen deelnemer is gelijk aan het opgebouwde partnerpensioen. Het opgebouwde partnerpensioen is gelijk aan 70% van het opgebouwde ouderdompensioen.

Het wezenpensioen is bij overlijden van een (gewezen) deelnemer per kind gelijk aan 25% van het partnerpensioen. Bij overlijden van een gepensioneerde is het wezenpensioen per kind gelijk aan 17,5% van het jaarlijkse ouderdompensioen dat de overledene ten laste van PF NIBC genoot. Met ingang van de eerste dag van de maand waarin het kind volle wees wordt, vindt verdubbeling van het jaarlijkse wezenpensioen plaats. Het totale wezenpensioen wordt gemaximeerd op 14% van het pensioengevend salaris minus de fiscaal minimaal toegestane franchise. Dit percentage wordt verdubbeld in geval van een volle wees.

b. Beschikbare premieregeling

Over het pensioengevend salaris boven de inkomensgrens en de uitbetaalde compensatie-uren wordt pensioen opgebouwd in een beschikbare premie regeling.

Deze toezegging is voor alle actieve deelnemers en is leeftijdsafhankelijk volgens de volgende staffel:

<u>Leeftijdsklasse</u>	<u>%</u>
≤24	7%
25-29	8%
30-34	10%
35-39	12%
40-44	15%
45-49	18%
50-54	22%
55-59	26%
60-65	29%

Dit betekent dat maandelijks c.q. op het moment van uitbetaling een percentage van bovengenoemde bedragen beschikbaar wordt gesteld voor pensioenopbouw. Het bedrag wordt op een persoonlijke pensioenspaarrekening belegd, waarbij de deelnemer kan kiezen uit verschillende beleggingsscenario's.

Het gespaarde kapitaal uit hoofde van bovengenoemde grondslagen wordt bij pensionering bij een verzekeraar naar keuze van de (gewezen) deelnemer aangewend voor de inkoop van een levenslang ouderdomspensioen en/of levenslang partnerpensioen en wezenpensioen.

Bij overlijden van een deelnemer komt het gespaarde kapitaal aan PF NIBC toe, onder gelijktijdige toekenning van een pensioenaanspraak aan de nabestaande(n), zoals beschreven onder de eindloonregeling (sub a).

Bij overlijden van een gewezen deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner is en/of geen kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.

c. Vrijwillige bijspaarmodule

De deelnemers hebben het recht om extra pensioenpremies ter beschikking te stellen voor het opbouwen van een extra pensioenspaarsaldo door:

- vaste maandelijks storting uit het salaris;
- incidentele storting uit salaris maximaal één keer per jaar;
- emolumenten zoals bepaald in de arbeidsvoorwaarden te storten vanuit het salaris.

Het kapitaal wordt bij een verzekeraar naar keuze van de (gewezen) deelnemer aangewend voor levenslang pensioen. Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner is en/of geen kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.

Pensioenreglement 2001

a. Eindloonregeling

SALARIS, FRANCHISE EN PENSIOENGRONDSLAG

PF NIBC kent voor de pensioentoezegging een eindloonregeling tot een door het Bestuur vastgestelde inkomensgrens (2013: EUR 85.407,-). Dit betekent dat de pensioentoezegging is gebaseerd op de laatstelijk vastgestelde pensioengrondslag. De inkomensgrens wordt jaarlijks op 1 maart aangepast aan de algemene loonontwikkeling conform de Algemene Bank-CAO. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris tot de inkomensgrens minus de franchise. De franchise (2013: EUR 18.141,-) wordt jaarlijks op 1 maart aangepast aan de algemene loonontwikkeling conform de Algemene Bank-CAO.

VERZEKERDE PENSIOENEN

Op basis van de eindloonregeling worden de volgende pensioenen verzekerd:

- Levenslang ouderdomspensioen vanaf de pensioenrichtdatum voor de (gewezen) deelnemer. De pensioenrichtdatum is de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de 62-jarige leeftijd bereikt.
- Tijdelijk ouderdomspensioen vanaf de pensioenrichtdatum tot en met de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt.
- Levenslang partnerpensioen voor de partner van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt.
- Voor de werknemers die in dienst zijn getreden vóór 1 januari 2001 is er gedurende het deelnemerschap ook een tijdelijk partnerpensioen verzekerd conform pensioenreglement 2000.

- Wezenpensioen voor de kinderen van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de laatste dag van de maand waarin de wees de 21-jarige leeftijd bereikt. De uitkering kan onder bepaalde voorwaarden worden verlengd tot de laatste dag van de maand waarin de wees de 27-jarige leeftijd bereikt.

HOOGTE VAN DE PENSIOENAANSPRAKEN

De opbouw van het levenslang ouderdompensioen is gelijk aan 1,75% van de pensioengrondslag per deelnemersjaar. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast. De opgebouwde pensioenaanspraken worden gebaseerd op de meest recente pensioengrondslag.

Per deelnemersjaar wordt een tijdelijk ouderdompensioen opgebouwd ter grootte van 2,5% van de laatst vastgestelde franchise. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast.

Het partnerpensioen bij overlijden van een deelnemer is gelijk aan 70% van het uitzicht ouderdompensioen vermeerderd met:

- per deelnemersjaar 1,225% van het pensioengevend salaris boven de inkomensgrens, en
- 1,225% van de gemiddelde waarde van de uitbetaalde compensatie-uren over de laatste 5 jaar direct voorafgaand aan het overlijden.

Het partnerpensioen dat kan worden aangekocht met het opgebouwde pensioenspaarsaldo (zie onder b. beschikbare premieregeling) maakt daar onderdeel van uit. Het partnerpensioen bij overlijden van een gewezen deelnemer is gelijk aan het opgebouwde partnerpensioen. Het opgebouwde partnerpensioen is gelijk aan 70% van het opgebouwde ouderdompensioen.

Het wezenpensioen is bij overlijden van een (gewezen) deelnemer per kind gelijk aan 25% van het partnerpensioen. Bij overlijden van een gepensioneerde is het wezenpensioen per kind gelijk aan 17,5% van het jaarlijkse ouderdompensioen dat de overledene ten laste van PF NIBC genoot. Met ingang van de eerste dag van de maand waarin het kind volle wees wordt, vindt verdubbeling van het jaarlijkse wezenpensioen plaats. Het totale wezenpensioen wordt gemaximeerd op 14% van het pensioengevend salaris minus de fiscaal minimaal toegestane franchise. Dit percentage wordt verdubbeld in geval van een volle wees.

b. Beschikbare premieregeling

Over het pensioengevend salaris boven de inkomensgrens en de uitbetaalde compensatie-uren wordt pensioen opgebouwd in een beschikbare premie regeling.

Deze toezegging is voor alle actieve deelnemers en is leeftijdsafhankelijk volgens de volgende staffel:

<u>Leeftijdsklasse</u>	<u>%</u>
≤24	7%
25-29	8%
30-34	10%
35-39	12%
40-44	15%
45-49	18%
50-54	22%
55-59	26%
60-65	29%

Dit betekent dat maandelijks c.q. op het moment van uitbetaling een percentage van bovengenoemde bedragen beschikbaar wordt gesteld voor pensioenopbouw. Dit bedrag wordt op een persoonlijke pensioenspaarrekening belegd, waarbij de deelnemer

kan kiezen uit verschillende beleggingsscenario's. Het gespaarde bedrag uit hoofde van bovengenoemde grondslagen wordt bij pensionering bij een verzekeraar naar keuze van de deelnemer aangewend voor de inkoop van de volgende pensioenen:

- Levenslang ouderdomspensioen vanaf de feitelijke pensioendatum.
- Levenslang partnerpensioen en wezenpensioen.
- Indien er sprake is van pensionering voor de 65ste verjaardag een tijdelijk ouderdomspensioen vanaf de feitelijke pensioendatum tot de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt.

Bij overlijden van een deelnemer komt het gespaarde kapitaal aan PF NIBC toe, onder gelijktijdige toekenning van een pensioenaanspraak aan de nabestaande(n), zoals beschreven onder de eindloonregeling (sub a). Bij overlijden van de gewezen deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner en/of kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.

c. Vrijwillige bijspaarmodule

De deelnemers hebben het recht om extra pensioenpremies ter beschikking te stellen voor het opbouwen van een extra pensioenspaarsaldo door:

- vaste maandelijkse stortingen uit het salaris;
- incidentele stortingen uit salaris maximaal één keer per jaar;
- emolumenten zoals bepaald in de arbeidsvoorwaarden te storten vanuit het salaris.

Het kapitaal wordt bij een verzekeraar naar keuze van de (gewezen) deelnemer aangewend voor levenslang pensioen. Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner is en/of geen kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.

Pensioenreglement 2000

a. Eindloonregeling

SALARIS, FRANCHISE, NORMBEDRAG, PENSIOENGRONDSLAG EN NORMGRONDSLAG

PF NIBC kent voor de pensioentoezegging een eindloonregeling. Dit betekent dat de pensioentoezegging is gebaseerd op de laatstelijk vastgestelde pensioengrondslag en normgrondslag.

De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris minus de franchise. De franchise (2013 EUR 22.859,-) wordt jaarlijks op 1 maart aangepast aan de procentuele ontwikkeling van de AOW-uitkering voor een gerechtigde die een partner heeft van 65 jaar of ouder.

De normgrondslag is gelijk aan het normbedrag minus 3% van het pensioengevend salaris met een minimum van nul. Het normbedrag (2013: EUR 3.603,-) wordt jaarlijks op 1 maart aangepast aan de procentuele ontwikkeling van het eindnormsalaris volgens schaal 3 bij de werkgever.

VERZEKERDE PENSIOENEN

Op basis van de eindloonregeling worden de volgende pensioenen verzekerd:

- Levenslang ouderdomspensioen vanaf de pensioendatum voor de (gewezen) deelnemer. De pensioendatum is de eerste dag van de maand volgend op die waarin de (gewezen) deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt.
- Levenslang- en tijdelijk partnerpensioen voor de partner van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt. Het tijdelijk partnerpensioen vervalt bij beëindiging van het deelnemerschap.
- Wezenpensioen voor de kinderen van de (gewezen) deelnemer, ingaand op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer overlijdt. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot en met de laatste dag van de

maand waarin de wees de 21-jarige leeftijd bereikt. De uitkering kan onder bepaalde voorwaarden worden verlengd tot uiterlijk de laatste dag van de maand waarin de wees de 27-jarige leeftijd bereikt.

- Tijdelijk prepensioen.

HOOGTE VAN DE PENSIOENAANSPRAKEN

De opbouw van het levenslang ouderdomspensioen is gelijk aan 1,75% van de pensioengrondslag per deelnemersjaar. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast. De opgebouwde pensioenaanspraken worden gebaseerd op de meest recente pensioengrondslag.

Daarnaast wordt extra ouderdomspensioen opgebouwd ter grootte van 2,5% per deelnemersjaar op basis van de normgrondslag. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast. Het opgebouwde extra ouderdomspensioen wordt gebaseerd op de meest recente normgrondslag.

Het levenslange partnerpensioen bij overlijden van een deelnemer is gelijk aan 70% van het uitzicht ouderdomspensioen, waarbij het ouderdomspensioen is gebaseerd op de laatste pensioengrondslag. Deze pensioengrondslag is gelijk aan het volledig pensioengevend salaris verminderd met de laatst vastgestelde franchise. Bij een parttime dienstverband wordt dit naar rato aangepast.

Het opgebouwde partnerpensioen is gelijk aan 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen. Het tijdelijke partnerpensioen bij overlijden van een deelnemer is gelijk aan 30% van het laatstelijk in uitzicht gestelde ouderdomspensioen, met een maximum van 8/7e van de jaarlijks op 1 januari geldende partneruitkering ingevolge de Algemene nabestaandenwet inclusief de vakantieuitkering en vermeerderd met het verschil in verschuldigde premie voor de volksverzekeringen over het nabestaandenpensioen voor en na de 65-jarige leeftijd.

Het wezenpensioen is bij overlijden van een (gewezen) deelnemer respectievelijk gepensioneerd gelijk aan 17,5% van het laatstelijk in uitzicht gestelde ouderdomspensioen respectievelijk van het jaarlijkse ouderdomspensioen dat de overledene ten laste van PF NIBC genoot, ongeacht het aantal wezen. Met ingang van de eerste dag van de maand waarin het kind volle wees wordt, vindt verdubbeling van het jaarlijkse wezenpensioen plaats.

Daarnaast is voor betrokkenen een prepensioen verzekerd conform de daartoe geldende bepalingen in pensioenreglement 2000.

b. Beschikbare premieregeling

Over uitbetaalde compensatie-uren wordt pensioen opgebouwd in een beschikbare premie regeling. Deze toezegging is voor alle actieve deelnemers en is leeftijdsafhankelijk volgens de volgende staffel:

<u>Leeftijdsklasse</u>	<u>%</u>
≤24	7%
25-29	8%
30-34	10%
35-39	12%
40-44	15%
45-49	18%
50-54	22%
55-59	26%
60-65	29%

Dit betekent dat maandelijks c.q. op het moment van uitbetaling een percentage van bovengenoemde bedragen beschikbaar wordt gesteld voor pensioenopbouw. Dit geld wordt op een persoonlijke pensioenspaarrekening belegd, waarbij de deelnemer kan kiezen uit verschillende beleggingsscenario's. Het gespaarde bedrag uit hoofde van bovengenoemde grondslagen wordt bij pensionering bij een verzekeraar naar keuze van de deelnemer aangewend voor de inkoop van de volgende pensioenen:

- Levenslang ouderdomspensioen vanaf de feitelijke pensioendatum.
- Levenslang partnerpensioen en wezenpensioen.
- Indien er sprake is van pensionering voor de 65ste verjaardag een tijdelijk ouderdomspensioen vanaf de feitelijke pensioendatum tot de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt.

Bij overlijden van een deelnemer komt het gespaarde kapitaal aan PF NIBC toe, onder gelijktijdige toekenning van een pensioenaanspraak aan de nabestaande(n), zoals beschreven onder de eindloonregeling (sub a). Bij overlijden van de gewezen deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner en/of kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.

c. Vrijwillige bijspaarmodule

De deelnemers hebben het recht om extra pensioenpremies ter beschikking te stellen voor het opbouwen van een extra pensioenspaarsaldo door:

- vaste maandelijks storting uit het salaris;
- incidentele storting uit salaris maximaal één keer per jaar;
- emolumenten zoals bepaald in de arbeidsvoorwaarden te storten vanuit het salaris.

Het kapitaal wordt bij een verzekeraar naar keuze van de (gewezen) deelnemer aangewend voor levenslang of tijdelijk pensioen.

Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer wordt het gespaarde kapitaal bij een verzekeraar naar keuze van de partner aangewend voor de inkoop van levenslang partnerpensioen en wezenpensioen. Indien er geen partner is en/of geen kinderen zijn vervalt dit kapitaal bij overlijden aan PF NIBC.